

Rozvoj činnosti občanského sdružení Míša & Míša

Marie Vrzáková

Bakalářská práce
2014

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

INSTITUT
MEZIOBOROVÝCH STUDIÍ BRNO

Univerzita Tomáše Bati
Institut mezioborových studií Brno
akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Marie VRZÁKOVÁ**
Osobní číslo: **H118357**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Rozvoj činnosti občanského sdružení Míša & Míša**

Zásady pro vypracování:

Zadané a zvolené téma bude zpracováno podle pokynů obsažených v materiálu IMS "Metodika psaní odborného textu a výzkum v sociálních vědách"(IMS 2009). Případně podle dalších materiálů, z nichž některé jsou obsaženy v literatuře připojené k tomuto studijnímu textu. Zejména bude dbáno na dodržování zásad publikační etiky a pravidel společenskovedního výzkumu. Průběžné výsledky práce budou pravidelně konzultovány s vedoucím bakalářské práce.

S vědomím těchto zásad a pravidel a po konzultaci s vedoucím bude práce zaměřena:

- na začleňování zdravotně a tělesně znevýhodněných jedinců do společnosti;
- rozvoj činnosti konkrétního občanského sdružení (pořádané akce, aktivity).

Součástí práce bude kvalitativní výzkum zaměřený na tělesně a zdravotně znevýhodněné jedince, členy sdružení a jejich názory, případně návrhy na zlepšení činnosti sdružení.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

Blažek, B. Světy postižených: sociální posila v rodinách s mentálně retardovaným dítětem. Praha: Avicenum, 1998.

Novosad, L. Poradenství pro osoby se zdravotním a sociálním znevýhodněním: základy a předpoklady dobré poradenské praxe. Praha: Portál, 2009.

Mertin, V. Individuální vzdělávací program: Pro zdravotně postižené žáky. Praha: Portál, 1995.

Monatová, L. Pojetí speciální pedagogiky z vývojového hlediska, Brno: Paido, 1998.

Šedivý, M., Mendlíková, O. Úspěšná nezisková organizace, Praha: Grada Publishing, 2009.

Další literatura bude obsažena v Projektu bakalářské práce a průběžně doplňována během práce na tomto textu.

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Tomáš Jilčík

Katedra společenských věd

Datum zadání bakalářské práce:

11. listopadu 2013

Termín odevzdání bakalářské práce:

30. dubna 2014

V Brně dne 11. listopadu 2013

doc. PhDr. Miloslav Jůzl, Ph.D.
vedoucí ústavu

Mgr. Michal Vavřík, Ph.D.
vedoucí katedry

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

MARIE VRZÁKOVÁ

Jméno, příjmení studenta

V Brně 22. 4. 2014

Podpis

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevdělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu, k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpirá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídnou k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Bakalářská práce *Rozvoj činnosti občanského sdružení Míša & Míša* se zabývá činností konkrétního občanského sdružení, které pomáhá tělesně a mentálně znevýhodněným lidem. Cílem práce je podrobně zmapovat činnost této sociální skupiny, zjistit proč vznikla a jak se jí daří proces integrace do běžné společnosti. Teoretická část popisuje právní normy, historii občanských sdružení a konkrétní činnost tohoto občanského sdružení. V praktické části je použit kvalitativní výzkum. K získání podkladů pro výzkum byly využity polostrukturované rozhovory s některými členy občanského sdružení, zúčastněné pozorování a analýza dokumentů.

Klíčová slova:

občanské sdružení, tělesně a mentálně znevýhodnění, sociální skupina, integrace

ABSTRACT

The bachelor thesis *The development of activities of the civic association Míša & Míša* is engaged in activities of a particular civic association that helps the physically and mentally disadvantaged people. The aim is to map in detail the activities of this social group, find out why it was formed and how it is successful in process of integration to ordinary society. The theoretical part describes the legal norms, history of civic associations and the specific activities of this civic association. In the practical part is used a qualitative research. To obtain data for the research were used semistructured interviews with some members of the civic association, participant observation and document analysis.

Keywords:

civic association, physically and mentally disadvantaged people, social group, integration

Děkuji PhDr. Tomáši Jilčíkovi za odborné vedení a za metodickou pomoc při zpracování této bakalářské práce. Zároveň můj dík patří i Haně Nejedlé, předsedkyni občanského sdružení Míša & Míša, která mi umožnila vnímat ještě větší rozmanitost kolem sebe z jiného úhlu pohledu.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	9
I TEORETICKÁ ČÁST.....	10
1 CHARAKTERISTIKA OBČANSKÝCH SDRUŽENÍ.....	11
1.1 POJEM OBČANSKÉ SDRUŽENÍ	11
1.2 PRÁVNÍ PŘEDPISY	12
1.2.1 Založení a vznik občanského sdružení a spolku	12
1.2.2 Stanovy.....	13
1.2.3 Členství	14
1.3 HISTORIE SDRUŽOVÁNÍ OBČANŮ	15
1.4 OBČANSKÁ SDRUŽENÍ NA POMOC TĚLESNĚ A MENTÁLNĚ ZNEVÝHODNĚNÝM	16
1.5 OBECNÉ CÍLE A POSLÁNÍ OBČANSKÝCH SDRUŽENÍ	17
1.5.1 Přínos sociální posily	18
1.5.2 Přínos sociální skupiny	19
2 OBČANSKÉ SDRUŽENÍ MÍŠA & MÍŠA.....	22
2.1 ZALOŽENÍ A VZNIK OBČANSKÉHO SDRUŽENÍ MÍŠA & MÍŠA	22
2.2 KONKRÉTNÍ CÍLE OBČANSKÉHO SDRUŽENÍ MÍŠA & MÍŠA	23
2.2.1 Chráněná pracovní místa	24
2.2.2 Obchod Míša	25
2.2.3 Kulturní akce	26
2.3 OJEDINĚLÝ PROJEKT V ČR	27
3 ČINNOST OBČANSKÉHO SDRUŽENÍ MÍŠA & MÍŠA	29
3.1 ČINNOST MINULÁ	29
3.2 ČINNOST SOUČASNÁ.....	33
3.3 ČINNOST PLÁNOVANÁ	34
II PRAKTICKÁ ČÁST	35
4 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉ PRÁCE	36
4.1 CÍL VÝZKUMU A VÝZKUMNÉ OTÁZKY	36
4.2 DRUH VÝZKUMU	36
4.2.1 Kvalitativní výzkum.....	36
4.2.2 Etnografický výzkum	37
4.3 METODY SBĚRU DAT	38
5 VÝZKUM.....	40
5.1 ROZHOVORY	40
5.1.1 Analýza rozhovorů	47
5.2 POZOROVÁNÍ.....	50
5.2.1 Analýza pozorování	54
5.3 DOKUMENTY, TEXTY.....	55
5.3.1 Analýza dokumentů, textů	55
6 ZÁVĚR.....	57
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	59
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	61

SEZNAM OBRÁZKŮ	62
SEZNAM TABULEK.....	63

ÚVOD

Lidská společnost je rozmanitá a každý člověk má svoji nezaměnitelnou osobnost a hodnotu. V lidských bytostech je zakořeněno, že jakákoli odlišnost od normálu je špatná nebo přinejmenším divná. V minulosti bylo zvykem odsunovat na okraj společnosti ty, co měli nějakou odchylku či znevýhodnění a nezapadali do běžné společnosti. Myslím si, že v dnešní době je společnost otevřenější a má větší snahu přijímat nevšední záležitosti než tomu bylo například v nedávné minulosti před třiceti lety.

Úroveň a vyspělost společnosti se vždy posuzovala podle toho, jak se dokázala postarat o sociálně slabé a znevýhodněné spoluobčany. Tělesné či mentální znevýhodnění si nikdo dobrovolně nevybral, bylo mu dáno a je na ostatních „zdravých“ lidech, jak se k této sociální skupině postaví. Pro jakkoli znevýhodněné je dobré, pokud se schází s lidmi podobného zaměření, zájmy, starostmi či problémy. Je však také potřebné, aby se tato sociální skupina integrovala do běžné společnosti. Právě tento důvod vedl zakladatelku občanského sdružení Míša & Míša k založení vlastního o. s., které se snaží jakkoli pomáhat tělesně a mentálně znevýhodněným lidem a provádět proces integrace v praxi.

Protože se o tuto problematiku zajímám a vždy mě přitahovala, rozhodla jsem se popsat činnost občanského sdružení Míša & Míša. Cílem této práce je zmapovat jeho dosavadní činnost a případný další rozvoj. V teoretické části se zaměřím na právní normy, které se vztahují k občanským sdružením, dále přiblížím historii občanských sdružení, protože potřeba scházet se s lidmi, kteří mají podobné cíle, je v člověku vrozena a má hluboké kořeny v minulosti. Dále nastíním činnost tohoto o. s. v minulosti, současnosti a blízké budoucnosti. Praktická část bude zaměřena na konkrétní členy o. s., na vytváření pracovních míst pro tělesně a mentálně znevýhodněné a na kulturní akce, které o. s. pořádá. Zejména pomocí polostrukturovaných rozhovorů a zúčastněného pozorování bych chtěla přiblížit atmosféru v o. s. a to, jak se této sociálně skupině daří proces integrace do běžné společnosti a jak členové o. s. vnímají svůj přínos pro o. s., pro okolní společnost i pro ně samotné.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 CHARAKTERISTIKA OBČANSKÝCH SDRUŽENÍ

1.1 Pojem občanské sdružení

Existence a následná činnost občanských sdružení je důsledkem naplňování základního sdružovacího práva zakotveného v ústavním zákoně č. 23/1991 Sb., Listina základních práv a svobod.¹

Termín občanské sdružení navazuje na pojetí občanské společnosti jakožto nejširší pospolitosti svobodných občanů. Výraz „sdružení“ je etymologicky odvozen ze slovesa „sdružovat se“ a navazuje na výrazy jako „druh“ ve smyslu společník, „soudruh“, „družba“ ve smyslu sdružování nebo přátelství, „družina“, „družiti se“, „družný“. Tyto výrazy byly proto považovány za vhodnější, než „spolek“, i proto, že nemíří jen na organizační formu, ale i na kvalitu vztahů.²

Zpravidla se jedná o sdružení fyzických nebo právnických osob za účelem dosahování a ochrany společného zájmu. Podmínkou je, že se jedná o nenáboženské, nepolitické a nepodnikatelské sdružení, které svojí činností nepopírá nebo neomezuje osobní, politická nebo jiná práva občanů pro jejich národnost, pohlaví, rasu, původ, politické nebo jiné smýšlení, náboženské vyznání a sociální postavení. Sdružení jsou právnickými osobami. Jejich členy mohou být fyzické osoby i právnické osoby s výjimkou obcí.³

Občanské sdružení vzniká za účelem realizace a uspokojování společných zájmů svých členů a občanů v jejich okolí. V poslední době se termín občanské sdružení nejevil jako příliš vhodný, protože každé slovo v tomto sousloví je zavádějící. Za prvé, sdružení nemusí zakládat jen občané. Za druhé, termín občanské sdružení je snadno zaměnitelný se „sdružením bez právní subjektivity“ na základě smlouvy o sdružení uzavřené podle občanského zákoníku. Nejen z tohoto důvodu došlo v současnosti k transformaci občanských sdružení na spolky.⁴

¹ *Listina základních práv a svobod*. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-2>

² *Důvodová zpráva k zákonu o sdružování občanů*. Dostupné z: http://www.ymcabrno.cz/annojmk/SVP-Duvodova_zprava_k_novemu_obcanskemu_zakoniku-cast-pripominkove_rizeni-2011.pdf

³ JEMELKA, Luboš a Jan BŘEŇ. *Zákon o sdružování občanů, zákon o právu shromažďovacím*. Praha: ASPI, 2007, s. 160.

⁴ *Transformace občanských sdružení na spolky*. Dostupné z: http://www.kpostrava.cz/file_upload/spolek-dle-noz.pdf

1.2 Právní předpisy

V době přípravy této práce, do konce roku 2013, byl v platnosti Zákon o sdružování občanů, proto si dovoluji v celé práci používat stále pojem „občanské sdružení“ (dále jen zkratka o. s.). Pojem „občanské sdružení“ přinesl do našeho právního řádu platný zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zkratka ZoSO). S účinností od 1. 1. 2014 dochází ke zrušení tohoto zákona a k přesunu právní úpravy občanských sdružení (resp. spolků) do Nového občanského zákoníku (dále jen zkratka NOZ).

Transformace občanských sdružení na spolky proběhne ze značné části automaticky. Již dnem účinnosti NOZ se občanská sdružení založená dle ZoSO budou považovat za spolky dle NOZ (§ 3045). Od tohoto momentu se na ně budou vztahovat i všechna relevantní ustanovení NOZ (§ 3041). V případě, že by stanovy v některých bodech odporovaly donucujícím ustanovením NOZ, pozbydou okamžitě své závaznosti (§ 3041). V některých ohledech však budou muset občanská sdružení přece jen vyvinout určitou aktivitu.

Do tří let (tj. do 1. 1. 2017) mají například povinnost přizpůsobit své stanovy právní úpravě NOZ (§ 3041 odst. 2). Jinými slovy bude nutné, aby spolky ze svých stanov odstranily ta ustanovení, která jsou v rozporu s kogentními ustanoveními NOZ. Do dvou let bude dále potřeba přizpůsobit nové právní úpravě svůj název (§ 3042). Do tří let bude též potřeba doplnit do rejstříku spolků údaje, které tam nebudou automaticky překlopeny ze seznamu občanských sdružení (resp. ze základních registrů).⁵

1.2.1 Založení a vznik občanského sdružení a spolku

Ke zřízení o. s. docházelo dvoufázovým postupem, kdy se odlišuje založení a vznik občanského sdružení. Tento postup zůstává a vztahuje se i na spolky. Občanské sdružení podle zákona o sdružování občanů mohli zakládat členové přípravného výboru, který byl nejméně tříčlenný. Stejně množství platí i v NOZ pro spolky. Spolek je korporativní právnická osoba a tvoří ji tedy společenství osob. Již pojmově nemůže spolek založit jedna osoba, protože pak by nešlo o uplatnění sdružovacího práva.

⁵ Tamtéž

Občanské sdružení (nyní spolek) vzniká registrací na Ministerstvu vnitra České republiky, kam podávají zakladatelé návrh na registraci. Ten musí podle výše uvedeného zákona obsahovat:

- a) podpisy členů přípravného výboru,
- b) jména, příjmení, data narození a bydliště těchto osob,
- c) označení toho člena výboru, který je určen jako zmocněnec pro jednání jménem výboru,
- d) text stanov ve dvou vyhotoveních.⁶

Návrh na registraci mohou podávat nejméně tři občané, z nichž alespoň jeden musí být starší 18 let. K návrhu na registraci připojí stanovy ve dvojím vyhotovení.

1.2.2 Stanovy

Tvorbě stanov, které jsou základním organizačním dokumentem, je důležité věnovat patřičnou pozornost. Stanovy by měly být sepsány s ohledem na budoucí praktické fungování sdružení včetně jeho zrušení a naložení s jeho likvidačním zůstatkem. Měly by být dostatečně konkrétní vzhledem k poslání organizace a dostatečně obecné, aby zbytečně neomezovaly chod sdružení.

Ve stanovách musí být uveden:

- a) název sdružení,
- b) sídlo,
- c) cíl jeho činnosti,
- d) orgány sdružení, způsob jejich ustavování, určení orgánů a funkcionářů oprávněných jednat jménem sdružení,
- e) ustanovení o organizačních jednotkách, pokud budou zřízeny a pokud budou jednat svým jménem,
- f) zásady hospodaření.

Dříve občanské sdružení vznikalo dnem zápisu do veřejného rejstříku. Stejně nyní vzniká spolek. Je uplatňovaná tzv. fikce zápisu, pokud ve lhůtě třiceti dnů není spolek zapsán ani

⁶ ŠPLÍCHAL, Josef. *Občanská sdružení*. Praha: MVČR, 2008.

není vydáno rozhodnutí o odmítnutí zápisu, považuje se za zapsaný třicátým dnem od podání návrhů.⁷

1.2.3 Členství

Členem občanského sdružení a nyní spolku mohou být fyzické i právnické osoby. Po vzniku spolku vzniká členství přijetím za člena nebo jiným způsobem určeným stanovami. O přijetí za člena rozhoduje orgán určený stanovami, jinak nejvyšší orgán spolku. Spolek má možnost určit výši a splatnost členského příspěvku. Zánik členství v občanském sdružení i ve spolku je buď vystoupením, vyloučením nebo dalšími způsoby určenými stanovami. Členství v občanském sdružení je podle zákona založeno na principu dobrovolnosti, nikdo nemůže být nucen ke sdružování a ani být trestán za to, že je členem sdružení, či se podílí na jeho činnosti.

⁷ ČERNOHOUS, Pavel. *Jak založit občanské sdružení*, Praha: 2002.

1.3 Historie sdružování občanů

Již římské právo znalo pojem collegia, což znamená také spolky stavovské a zájmové (veřejnoprávní) korporace, živnostenské cechy, sdružení zájmová či obchodní, společenstva kultová, bratrstva pohřební a charitativní organizace. Platilo, že spolek nabývá způsobilosti k právům již tím, že se ustaví.⁸

V našich zemích jsou již ve 13. století činěny pokusy o ustavení řemeslných organizací - cechů. Slovo cech (Zeche) v podstatě znamená řád, společenství. Pražští řezníci měli svá privilegia sdružovací už v době Přemysla Otakara II. V roce 1365 Karel IV. potvrdil privilegia malířům a knihařům. Podobné cechy vznikají v Evropě daleko později: v roce 1401 v Paříži, 1403 v Londýně, 1502 ve Štrasburku.

V evropské kultuře 18. století přináší osvícenství myšlenky o volném sdružování. Formy spolčování, které přineslo dokonale organizované cechovní zřízení, zůstaly. S osvícenstvím přichází myšlenky o potřebě obecného prospěchu, vzdělávání, zlepšování duchovního stavu lidstva a schopností lidského poznání. První osvícenská společnost vzniká v roce 1746 v Olomouci pod názvem Societas Incognitorum Eruditorum neboli Společnost neznámých byla označována dle zakladatele Josefa svobodného pána Petrasche také jako „Petraschova společnost“. Tvořili ji kriticky naladěni vědci a náboženští učenci, nespokojení s monopolem jezuitů ve školství. Přírodovědec Ignác Born byl iniciátorem vzniku Soukromé učené společnosti, která se v roce 1784 prezentovala jako veřejná Královská česká společnost nauk. Ve stejné době, v roce 1796, vzniká u nás první mecenášský spolek - Společnost vlasteneckých přátel umění v Čechách, která položila podporou výtvarného umění základy dnešní Národní galerie.

Ještě počátkem 20. století bylo spolčování charakterizováno třemi základními pohnutkami: egoismem, mutualismem a altruismem.

Egoismem bylo chápáno spolčování za účelem plnění zjištěných tužeb účastníků.

Mutualistickým spolčováním bylo chápáno spolčování za účelem jistých prospěchů jeho účastníků s vědomím, že svých prospěchů dojdou pouze tehdy, poslouží-li prospěchu ostatních.

⁸ Historie neziskového sektoru. Dostupné z: http://www.neziskovsky.cz/clanky/511_538_541/fakta_neziskovsky-v_historie-neziskoveho-sektoru-v

Altruistické spolčování předpokládalo takové spolčení, které neslouží prospěchu spolčovaných, ale výhradně prospěchu ostatních. Pochopitelně v praxi se tato zaměření prolínala, až postupem času se ustálily v praxi evropských i ostatních států moderní formy spolkové či sdružovací činnosti, jakou známe dnes. Mnohé principy se však po staletí nemění.

Václav Havel ve svém projevu v Minneapolis v roce 1999 s názvem *Co je občanská společnost* řekl: „... *myslím, že člověk nemusí být velkým ekonomem či počítačem, aby přišel na to, že občanská společnost se vyplácí... většina neziskových aktivit neslouží jen těm, kdo se jich účastní, ale přináší obecný prospěch, tedy výsledky, z nichž se tak či onak můžou těšit všichni...*“⁹

Existuje hodně druhů občanských sdružení, resp. nyní spolků zabývajících se nejrůznější tematikou. Mohou se věnovat úzké skupině zájmů, např. sportovní, kulturní, zájmové. Existuje mnoho spolků, které se zaměřují na nějaký typ zdravotního nebo tělesného znevýhodnění – neslyšící, vozíčkáři, nevidomí aj. Existují však i spolky, které pomáhají všem typům tělesného, mentálního a zdravotního omezení. Mezi tyto se dá zařadit občanské sdružení Míša & Míša.

1.4 Občanská sdružení na pomoc tělesně a mentálně znevýhodněným

*„Postižení jsou výzvou ke kultivaci našeho lidství a naší sociální i mravní kultury osobnosti. Není to jen poselství pro rodiny s postiženým dítětem, ale pro každého, kdo pracuje s lidmi, ať už jako zdravotník, sociální pracovník, psycholog, vychovatel nebo pracovník sociálních odborů na obecních úřadech a v dalších pomáhajících institucích. Je to výzva ke kultivaci občanské zralosti vůbec, neboť součástí našeho občanství je solidarita se slabými ve společenství.“*¹⁰

V zaměření na téma prožívání zisků a ztrát v souvislosti s narozením intelektově postiženého dítěte není možné vynechat téma postojů nepostižených vůči postiženým, neboli téma společenského statutu lidí s mentálním postižením. Sociální status, prestiž

⁹ Tamtéž

¹⁰ VANČURA, Jan. *Zkušenost rodičů dětí s mentálním postižením*. Společnost pro odbornou literaturu-Barrister and Principal, 2007, s. 13. ISBN 978-80-87029-14-5.

nebo místo, jakému se člověku s intelektovým postižením dostává ve společnosti, je proměnná, která v mnoha ohledech ovlivňuje prožívání jeho rodičů. Rodiče postižených dětí citlivě reagují na postoje okolí vůči vlastnímu postiženému dítěti. Pro některé z nich je náročné zvládnout právě setkávání s okolím nebo vlastní širší rodinou, doprovázené často necitlivými nebo znehodnocujícími výroky, které mohou být nesený nejen soucitem, ale také obavami, vyhýbání se, předsudky atd.¹¹

Pro tělesně a mentálně znevýhodněné děti a jejich rodiče je velmi důležité, aby se mohli scházet s podobnými typy lidí a aby si mohli vyměňovat svoje zkušenosti a zážitky. Taková setkání jsou zdrojem povzbuzení a chutě do plnohodnotného prožívání každodenního života.

1.5 Obecné cíle a poslání občanských sdružení

Občanská sdružení na pomoc tělesně a mentálně znevýhodněným pomáhají tyto lidi začleňovat do běžné společnosti. Tato sociální skupina má komplikované uplatnění na trhu práce. Je pro ni obtížnější, než pro „normální, zdravé“ občany, zapojovat se do každodenních činností. Lidé s jakýmkoli zdravotním postižením nechtějí být odstrkováni, chtějí být užiteční a mají právo na to, aby prožívali plnohodnotný a radostný život.

„Je pochopitelné, že mentální retardace byly na přelomu 19. a 20. století ve vědě většinou pojímány jako nepříliš zajímavé duševní poruchy. Jejich hlavní příčina se nejčastěji spatřovala v tom, že jsou vrozené. A protože byly považovány i za nezměnitelné, nebylo vlastně mnoho důvodů pro to, aby se tvorům takto postiženým věnovala nějaká zvláštní léčebná péče.“¹² Zvláštní péče by však věnovaná býti měla. Ovšem tendence z přelomu minulého století v mnohých lidech doznívají ještě teď.

Je nemožné nastavit pro společnost nějakou normu či zákon, podle které by měli běžní lidé přijímat kolem sebe znevýhodněné spoluobčany. Pokud společnost či zákony neumožňují automatické začlenění zdravotně znevýhodněných občanů do společnosti, pak jsou

¹¹ Tamtéž, s. 13

¹² BLAŽEK, B. *Svět postižených*, Praha: Avicenum, 1998, s. 12. ISBN 08-083-88.

potřebná například právě občanská sdružení a spolky, které se touto problematikou přímo zabývají. Vzájemné střetávání a propojení dvou světů, „normálního“ a „postiženého“, však působí blahodárně na obě strany. Obě si tak mohou být prospěšné a být velkým přínosem.

1.5.1 Přínos sociální posily

Vědní obor psychologie se od počátku svého rozvoje jakožto experimentální vědy po desetiletí stavěla ke každodennímu životu a lidským strastem a radostem s jakýmsi až štítivým nadhledem. Donekonečna se omílal abstraktní problém, zda city předcházejí tělesnému výrazovému projevu nebo naopak, ale chvíle, kdy k něčemu takovému dochází, samy situace zrození nebo smrti člověka, nemoci, ohrožení, stejně jaké vzájemné pomoci zůstávaly mimo zájem této vědy. V 70. letech minulého století konečně dochází v psychologii, ale rovněž i v sociologii a dokonce v medicíně, k tematizaci těchto základních skutečností lidského života.

Významným přínosem k tomuto rozvoji se stal objev vztahu mezi stresem vyvolávajícími životními událostmi a nemocí. Statickým šetřením ve velkých vzorcích populace se zjistilo, že po životních událostech (life events), jako je rozvod, ztráta zaměstnání, stěhování nebo nutná změna životní role, následují s nevelkým časovým odstupem zdravotní obtíže jako srdeční poruchy, deprese, sebevraždy, zlomeniny, nehody, dětská leukémie nebo schizofrenie. Jeden z možných výkladů, mechanismů, jejichž pomocí se tento vztah uskutečňuje, předpokládá, že nahromadění stresových podnětů vede ke změně životního stylu, tyto změny vyvolají snížení nespecifické imunity a to se vlastně rovná oslabení a větší zranitelnosti organismu.¹³

Pro vysvětlení vzniku těchto poruch tedy nestačí monokauzální model mechanistické medicíny: není tomu tak, že by určitá škodlivina X (např. nějaký virus) vyvolávala určitou chorobu Y, ale že se zpočátku pouze všeobecně oslabí organismus. A podobně je tomu při hledání odpovědi na obrácenou otázku, jak je možné, že značná část lidí sice pod tíhou stresových životních událostí klesá, jiní se však rychle vzpamatovávají a tato statická zákonitost jako by na ně neplatila. Při hledání příčin této odolnosti byl učiněn další, ještě

¹³ Tamtéž, s. 12, viz také GOTTLIEB, B. H. *Social networks and social support: an overview of research, practice, and policy implications*. Health Educ. Quart. 12, 1985.

závažnější objev: že jejím významným zdrojem je sociální posila (social support), jaké se těmto lidem dostává především z jejich blízkého okolí.

Objev tohoto zázračného všeléku, vyvolal záplavu výzkumů, které vyhledávaly, co všechno může příznivě ovlivnit: je to opravdu široká škála počínaje celkovou úmrtností, z duševních chorob zejména deprese, snižují se komplikace v těhotenství, sociální posila působí i proti artritidě, hypertenzi a tuberkulóze. Prokázala se i opačná závislost, že čím více je člověk sociálně v izolaci, tím více je ohrožen.¹⁴

1.5.2 Přínos sociální skupiny

Duchovním otcem „skupin setkávání“ (encounter groups) je Carl R. Rogers. I zde stál na počátku sociálně a dějinně naprosto konkrétní úkol: pomoci navrátilcům z druhé světové války, tedy vyrovnání se s následky zranění, překonání válečných traumat a postupná readaptace do civilního života. Zpočátku měly být skupiny své profesionální vedoucí, psychology nebo psychiatry. Postupně se však ukázalo, že někteří zcela laičtí účastníci skupin právě díky své účasti ve skupině a díky ostatním odhalí v sobě netušené schopnosti, jakýsi dar přirozeného vůdcovství neboli charisma. Když se pomocí psychologických testů měřila účinnost terapeutického působení skupin, zjistilo se, že některé laicky vedené skupiny jsou zcela srovnatelné se skupinami vedenými profesionálně, dokonce že mohou být i lepší. Ukázalo se, že skupiny mají sklon přetrvávat i poté, co aktuální konflikty a problémy byly vyřešeny, a že tedy mají svůj smysl pro udržování duševního zdraví a pro jeho prevenci. To nejpodstatnější však bylo, že lidé zde znovu objevili svou pradávnu schopnost: poskytovat si vzájemnou posilu, pomoc a mnohdy vysloveně i uzdravení navzájem, bez nutnosti profesionálního vedení.“¹⁵

V nespočtu lidových pohádek z různých zemí se objevuje motiv hlupáka, který si jako jediný dokáže v některých základních věcech zachovat zdravý rozum: je to český hloupý Honza, německý Enšpígl nebo ruský Ivan. Něco obdobného se může pozorovat u duševní nemoci, která je vlastně variantou schizofrenie, u hebefrenie: pacient si tu uchovává

¹⁴ Tamtéž, s. 13, viz také VEIEL, H, O: *Dimensions of social support: a conceptual framework for research.* Soc. Psychiatry 20, 1985.

¹⁵ Tamtéž, s. 14, 15.

způsob vidění světa a hlavně jednání typického pro ty nejvypjatější chvíle puberty, kdy se mladý člověk dostává do tvrdé opozice se vším, co je spojeno s dospělými a autoritou vůbec, a právě to ho vede k mnohdy velice trefným břitkým postřehům. Takové chování se většinou odbývá tím, že se o tom člověku řekne, ať ho všichni nechají být, že je blázen. Člověku s takovýmto hyperkritickým viděním světa se nasadí role „blázna“, která nám umožňuje nebrat ho vážně, zasmát se jeho poznámce a zároveň ho za ni netrestat. Někteří mladí psychiatři v 60. letech minulého století si položili otázku, zda to všechno není právě naopak: zda takto kriticky vidící, myslící a promlouvající „blázen“ není vlastně jediný normální, jediný spravedlivý, kterému zůstala odvaha skutečně vidět, do důsledků věci domýšlet a své myšlenky pak veřejně sdělovat a stát si za nimi. Co když společnost složená z většiny konvenční lži propadlých lidí prostě řeší problém těch několika málo vidoucích mezi sebou tím, že jim vždy takto nasazuje čepici šaška či blázna. Co když se do psychiatrických léčeben a ústavů zavírají lidé, kteří nebyli správně diagnostikováni, nýbrž kterým byly nalepeny nálepky a tím vlastně nad nimi vyneseny ortely.

Tito kritici psychiatrie zevnitř, kteří svůj přístup označují jako antipsychiatrie, si vlastně sami dobrovolně nasadili bláznovskou čepici mezi psychiatry. Chovají se tak, jak se na renomovaný ústav nesluší: kritizují své kolegy i sebe samy, jak se vyhýbají skutečně osobnímu kontaktu s pacienty, jak se obklopili bariérou přijímacích hodin, akademických titulů, skleněných přepážek, nápisů na ordinacích, bílých pláštů a sobě oddaných sestřiček.

Důležité je, že se nespokojují pouze s touto šíravou kritikou, ale snaží se také o pozitivní činy. V 60. letech začali zakládat komuny, ve kterých pacienti společně žili, obvykle v nějaké starší, samozřejmě nezamykané budově, sami se starali o svou obživu a hygienu a sami si i poskytovali terapeutickou pomoc. Značná část těchto revolučních pokusů zkrachovala, co však zůstalo, to je výzva k novému, skutečně partnerskému vidění člověka s duševním stejně jako s tělesným postižením: není to někdo, komu bych měl z výše své normality a zdraví pomoci, je to někdo, kdo díky svým obtížím a tomu, jak se je snažil překonávat, získal některé zkušenosti, které jsou nám normálním a zdravým těžko dostupné – a přitom jsou hluboce lidské a obecně cenné.¹⁶

¹⁶ Tamtéž, s. 16, 17.

K tomuto přístupu má blízko oblast péče o mongoloidní děti. Když takové dítě učíme hře na klasický hudební nástroj, obvykle se projeví jako bytost retardovaná, které všechno trvá déle. Vždyť dobrá hra na většinu nástrojů předpokládá léta tréninku, značné nadání a nemalé teoretické znalosti. Mohlo by se přestat žádat, aby se postižené dítě pouze vyrovnávalo s výkonem normálních dětí a pracně je dohánělo. Lepší by bylo, nabídnout mu situaci, ve které bude mít podmínky srovnatelné s těmi normálními.

Takový pokus, svým duchem blízký antipsychoiatrii, učinil americký hudební skladatel Paul Nordoff. Vyzval mongoloidního chlapce, aby podle chuti bušil do bicího nástroje. Nebo aby se ke klavíru choval rovněž jako k bicímu nástroji. V rytmických shlucích rozpoznával neobvyklé hudební motivy a ty pak věrně reprodukoval a svým způsobem podtrhl. Chlapec poznal, že někdo se mu tady neposmívá, ani ho nebere jako méněcenného začátečníka, ale že mu rozumí. Rozvinul tak hudební dialog mezi mentálně retardovaným chlapcem a hudebním skladatelem, ze kterého měli své potěšení oba dva.¹⁷

Antipsychoiatrie si váží vnitřních prožitků mentálně postižených, odhaluje v nich zvláštní krásu, objevuje nám je jako dosud neznámou pevninu. Zakazuje si ten zlozvyk, že všechny výroky pacienta si terapeut musí nejdřív „přeložit“, tedy zasadit do svého výkladového rámce, a snaží se naslouchat útržkovité nebo i jen posunkové řeči postižených a porozumět tomu, o co jim skutečně jde. Nebere jejich výrazový projev jen jako příznak, ale jako plnohodnotné, byť záhadně šifrované sdělení. Z tohoto pohledu se mnohý neologismus, který se mohl jevit jako chyba, ukáže jako vtipný komunikační vynález. Ve vývojové psychologii normálních dětí je toto docenění dětské jazykové tvořivosti již dávno prosazeno, vychovatelé mentálně retardovaných i jinak postižených je však často nutí, aby byli ještě zdvořilejší v jednání, ještě úpravnější v písmu a ještě spisovnější v řeči než normální děti. Tím se klade nepřiměřený důraz na čistě vnější stránku a přitom, co je na tom to nejhorší, se dusí jeden pramen možného rozvoje a tvořivosti.

Skupiny setkávání a antipsychoiatrie odhalily mnohé skryté zdroje toho, co si lidé myslí – včetně postižených – mohou poskytovat podporu sobě navzájem, mohou se potěšit, vzájemně se rozvíjet a dokonce i léčit.¹⁸

¹⁷ Tamtéž, s. 18, viz také NORDOFF, P a ROBBINS, C. *Musik als Therapie für behinderte Kinder*. Stuttgart: Klett, 1975.

¹⁸ Tamtéž, s. 17.

2 OBČANSKÉ SDRUŽENÍ MÍŠA & MÍŠA

2.1 Založení a vznik občanského sdružení Míša & Míša

Občanské sdružení Míša & Míša vzniklo dne 6. srpna 2012 registrací stanov u Ministerstva vnitra. Sídlem sdružení je Novodvorská ulice 1039/12, Třebíč. Zakládající výbor tvoří osm osob: Hana Nejedlá, Hana Nachbaurová, Filip Nachbaur, Michaela Nejedlá, Michal Kalenda, Jaroslav Truksa, Jana Lenartová, Dana Machovská.¹⁹

Název tohoto občanského sdružení je odvozen od dvou jmen důležitých osob ze sdružení. Jedním je Michaela Nejedlá a druhým je Michal Kalenda. Michaela Nejedlá je jednatřicetiletá slečna, která se narodila s Downovým syndromem, je to dcera Hanky Nejedlé. Michal Kalenda má třicet let, v mládí byl silně popálen dráty vysokého napětí a přišel o celou pravou paži.

Všichni zakládající členové sdružení se rozhodli jakkoli pomáhat tělesně a mentálně znevýhodněným osobám ve svém okolí. Hlavním cílem je zapojovat tyto spoluobčany do běžného života, ať už je to formou vytváření pracovních míst nebo pořádání kulturních akcí, kterých se účastní jak klienti o. s., tak i všichni ostatní lidé.

Hlavní iniciátorkou založení o. s. je paní Hana Nejedlá. Je to velmi energická a statečná žena, která sama vychovala dvě dcery, které jsou již dospělé. Jedna se jmenuje Hanka a bydlí se svým manželem v Praze, kde i oba pracují, ale snaží se pomáhat o. s. jak jen mohou. Druhá dcera je Míša, která má Downův syndrom. Při každodenním životě se paní Nejedlá setkávala a stále setkává s nejrůznějšími překážkami. Právě proto se rozhodla pomáhat této skupině lidí. Dle mého názoru je to žena na pravém místě, neboť svým důsledným pedagogickým přístupem dokázala z Míši vychovat velmi příjemnou, kultivovanou a soběstačnou ženu.

¹⁹ Míša & Míša sdružení pomáhající postiženým, 2012. Dostupné z: <http://www.misa-misa.cz/>

2.2 Konkrétní cíle občanského sdružení Míša & Míša

Občanské sdružení Míša & Míša si dalo za cíl vytvářet pracovní místa a zaměstnávat tělesně a mentálně znevýhodněné. Ti vyrábí převážně keramiku, šijí různé drobné dekorativní předměty a ty pak prodávají na trzích. Život není ale jenom práce a proto sdružení chce pořádát i různé kulturní akce, kde se mohou střetávat oba světy- ten „normální“ a znevýhodněný.

„Naším snem a velkým přáním je vytvořit chráněná pracoviště pro postižené, aby věděli, že jsou potřební, a za naší pomoci zjistili, jaké mají schopnosti, co je baví, co jim nejlépe jde, abychom jim pomáhali v různých životních situacích, se kterými si neví rady. Chceme být jejich kamarády, kteří je povedou a pomohou jim rozvíjet jejich dovednosti a začlenit se do společnosti zdravých lidí. Aby věděli, že ostatním na nich záleží, protože oni potřebují vnímat lásku, pohlazení, pochvalu a tím získat chuť do dalších aktivit a utvrzovat si tak tělesnou a duševní kondici.

Víme, že nás v dnešní době čeká dlouhá a trnitá cesta k našemu cíli, ale věříme, že to společným silami a za pomoci našich příznivců zvládneme. Čeká nás veškerá mašinerie po úřadech a různých institucích. Ale po zkušenostech víme, že všude je to o lidech, a že všude sedí nějaká dobrá duše, která chce pomoci. Držte nám pěsti, a pokud se i vy chcete zapojit do našeho dění, sdílet s námi radosti i starosti, rádi vás mezi sebou uvítáme. Budeme vděční za jakoukoliv pomoc, radu či nápad.“²⁰

Z tohoto důvodu byl založen i obchod Míša, kam lidé nosí oblečení a to se pak následně prodává za velmi výhodné ceny. Dále se v tomto obchůdku prodávají i výrobky, které vyrobí členové a příznivci sdružení.

Konkrétní cíle o. s. jsou zaznamenány ve Stanovách.

Cílem občanského sdružení Míša & Míša je zejména:

- Pomáhat handicapovaným lidem začleňovat se do běžného života
- Pomáhat prosazovat zájmy lidí s kombinovaným handicapem
- Podporovat změnu přístupu zdravotně bezproblémových lidí k lidem handicapovaným

²⁰ Míša & Míša sdružení pomáhající postiženým, 2012. Dostupné z: <http://www.misa-misa.cz/>

- Podporovat odborné vzdělávání handicapovaných lidí
- Vytvářet ekonomické předpoklady pro rozvoj činnosti sdružení
- Ochrana přírody

Předmětem činnosti občanského sdružení je:

- Podporování a příprava handicapovaných lidí na chráněné bydlení
- Podpora myšlenky provozování chráněné dílny (zaměstnávání handicapovaných lidí)
- Pořádání kurzů a besed
- Podílení se na kulturně společenském rozvoji města Třebíče
- Pořádání terapeutických cvičení
- Rozvoj volnočasových aktivit
- Návčik činností z běžného života a poskytování asistence
- Prodej výrobků z chráněných dílem a poskytování souvisejících služeb
- Udržování kontaktů s orgány státní správy a samosprávy, odbornými pracovišti a neziskovými organizacemi zaměřenými na obdobnou činnost ²¹

2.2.1 Chráněná pracovní místa

Jak již bylo zmíněno, hlavním cílem občanského sdružení Míša & Míša je vytvářet pracovní místa pro tělesně a mentálně znevýhodněné občany, aby se cítili užiteční a radovali se ze života. Chráněné pracovní místo je popsáno v Zákoně č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, část třetí, zaměstnávání osob se zdravotním postižením, § 75. Sdružení v současnosti provozuje 3 chráněná pracovní místa. Jedno pracovní místo je v obchodě Míša. Další místa jsou pro 2 osoby, které vyrábějí dekorační předměty jako např. keramické svítilny, tkané koberečky, šité polštářky a dečky. Tyto výrobky jsou pak prodávány ve zmíněném obchodě nebo na trzích. Kromě toho, že osobám se zdravotním postižením poskytuje toto o. s. možnost realizovat se pracovně, a tím naplnit společenský status, že se nemusí cítit ostrčené, tak jim poskytuje i pomoc při získávání materiálu pro výrobu. Pomáhá těmto lidem jak radou, tak i fyzickou pomocí, pokud to sami nezvládají. Podporuje je i motivací a vlídným zacházením.

²¹ Míša & Míša sdružení pomáhající postiženým, 2012. *Stanovy*. Dostupné z: <http://www.misa-misa.cz/>

Obr. 1. Výrobky o. s. (zdroj: www.misa-misa.cz)

Obr. 2. Výrobky o. s. (zdroj: www.misa-misa.cz)

2.2.2 Obchod Míša

Dne 6. května 2013 v pravé poledne byl slavnostně otevřen obchod Míša na Karlově náměstí 15/9 v Třebíči. Pásku do obchůdku přestříhl pan senátor František Bublan a zahájení bylo doprovázeno živou hudbou.

V obchůdku Míša jsou zaměstnáváni lidé s tělesným či mentálním znevýhodněním. Je zde vytvořeno jedno pracovní místo a většinou v obchodě prodává Michal Kalenda. Obchod tvoří jedna místnost a po obvodech zdí jsou umístěny stojany na oblečení, kabelky a boty. V jednom rohu obchodu jsou označené regály, na kterých jsou umístěny rukodělné výrobky, jako je keramika, šité hračky, háčkové obaly, malované obrazy atd. Například tkané koberečky vyrábí Míša Nejedlá a obrazy maluje Michal Kalenda, ten je specialista

na malování portrétů z fotografií, o které je velký zájem, již má pořadník na půl roku dopředu. Sortiment je navíc doplněn o zmíněné oblečení, většinou značkové a dobré kvality, které dostává sdružení darem od svých příznivců. Oblečení se následně pere a pak čisté prodává. Otevírací doba obchodu je od pondělí do pátku vždy od 9:00 – 17:00 hodin. Nakupují zde příznivci tohoto sdružení a obchod si získává čím dál větší popularitu i díky kulturním akcím a módním přehlídkám, které dělají tomuto obchodu dobrou reklamu.

Obr. 3. Obchod Míša (zdroj: www.misa-misa.cz)

2.2.3 Kulturní akce

Občanské sdružení neposkytuje pouze pracovní příležitosti, ale i zábavu. Francouz Edouard Seguin, který v roce 1837 založil jednu z prvních škol pro postižené děti, řekl: *„Věci, které dítě zná, mu musíme denně opakovat a denně k nim připojovat něco dalšího. Nesmíme však zapomínat, abychom mnohokrát denně navozovali i radost a veselí; neboť radostnost je právě tak důležitá jako pokroky dětí. Děti, které se smějí, ve skutečnosti*

nejdou nemocné“.²² Tento výrok zní dodnes aktuálně, ba přímo podnětně. Netýká se pouze dětí, ale i dospělých. Na zábavu a příjemné využití volného času by se nemělo zapomínat. Smích, radost a dobrá nálada jsou k životu potřeba a dle výzkumů psychologů, které jsou uvedeny v kapitole 1.5.2 (Přínos sociální skupiny) jsou dokonce nezbytné pro udržení zdraví. Proto bych ráda uvedla i volnočasové aktivity, které občanské sdružení pořádá. Ty jsou uvedeny v kapitole 3 (Činnost občanského sdružení Míša & Míša). Jedná se o drobné akce, které probíhají u přílehlých prostor obchodu Míša jako je Růžová party, různé přednášky a módní přehlídky, burčákobraní, vánoční trhy. Ale jde i o větší kulturní akce jako např. Country bál, plesy a jedinečný projekt v České republice a tím je Svatební veletrh s tělesně a mentálně znevýhodněnými.

2.3 Ojedinělý projekt v ČR

Hana Nejedlá přišla s myšlenkou zorganizovat nějakou akci, kterou by si opravdu všichni tělesně a mentálně znevýhodnění plně užili. Po čase se zrodil nápad uspořádat Svatební veletrh pro handicapované. Základní myšlenou bylo, že mnozí handicapovaní se do svatebních šatů ve svém životě díky svému postižení ani nebudou moci obléknout. Je snem každé malé holčičky, že jednou bude princezna v krásných šatech, proto všem bez rozdílu měla být právě na tomto veletrhu dána šance, aby mohli svatební šaty a obleky předvádět. Záměrem této akce mělo být maximální propojení profesionálních firem, které budou na veletrhu vystavovat svoje produkty a všech návštěvníků veletrhu s tělesně a mentálně znevýhodněnými lidmi.

Dne 25. května 2013 se konal na zámku v Náměšti nad Oslavou první ročník Svatebního veletrhu. Zúčastnilo se jí mnoho vystavovatelů, kteří nabízeli celou škálu produktů, jenž k pravé svatbě patří, od slavnostních svatebních květin a výzdoby až po pronájem starodávných automobilů. Celou akci moderovala známá moderátorka Iva Kubelková a vystoupila zde zpěvačka Jitka Válková. O bohatý doprovodný program se postaralo taneční vystoupení, barmanská show, šermíři a ohňostroj. Jedním z hlavních hřebů tohoto veletrhu byla módní přehlídka svatebních šatů předváděných profesionálními modelkami

²² BLAŽEK, B. *Světy postižených*, Praha: Avicenum, 1998, s. 20. ISBN 08-083-88.

a modely spolu s postiženými ženami a muži. Vůbec nebyly znát nějaké rozdíly, všem to velmi slušelo.

Další hlavním hřebem byl opravdový svatební obřad ženy na vozíčku s jejím přítelem. Vystavovatelé jim darovali svatební šaty, prstýnky, svatební dort a svatební cestu. Celá akce měla velký úspěch, zúčastnilo se jí kolem 500 osob. Akce se zúčastnil i televizní štáb, který natočil krátkou reportáž pro stanici ČT1.

NAVŠTIVTE NA ZÁMKU V NÁMĚŠTI NAD OSLAVOU

SVATEBNÍ VELETRH

KONANÝ DNE
25.5.2013
12:00 - 22:00 HOD

ORGANIZACE

MÍŠA & MÍŠA
služby pro svatební hosty

NÁRODNÍ PAMĚTOVÝ
OSTAV

Bratři
svatební hosty

www.svatbaveletrh.cz

HLAVNÍ PARTNEŘI

SKUPINA ČEZ

HABITAT
www.habitat-cz.cz

FIAT
AUTO DUDA
Svatby a Osloven

MEDIÁLNÍ PARTNEŘI

Horácké noviny

Region
ČESKÝ ROZHLAS

Celým dnem Vás bude provázet Iva Kubelková.
Těšit se můžete na přehlídku svatebních šatů,
pěvecká a taneční vystoupení, barmanskou show
módní přehlídku, šermíře, ohňostroj ...
Jako host vystoupí zpěvačka Jitka Válková.

Vyvrcholením svatebního veletrhu je
OPRAVDOVÁ SVATBA.
SLOSOVATELNÉ VSTUPENKY O HODNOTNÉ CENY

Obr. 4. Pozvánka na Svatební veletrh (zdroj: www.misa-misa.cz)

3 ČINNOST OBČANSKÉHO SDRUŽENÍ MÍŠA & MÍŠA

3.1 Činnost minulá

Občanské sdružení Míša & Míša se veřejnosti oficiálně představilo v sobotu 1. září 2012 v Kramolíně, kam dorazilo více než 60 příznivců. Všichni si na akci mohli zakoupit výrobky členů sdružení. Pro většinu návštěvníků byla největším zážitkem plavba parníkem na Dalešické přehradě. Při návratu do přístavu se účastníci nenudili, čekalo je občerstvení, zpěv a hra na kytaru.

Obr. 5. Zahájení činnosti (zdroj: www.misa-misa.cz)

Country bál byl zorganizován nejen pro příznivce sdružení a klienty, ale pro všechny milovníky pohodové trampské muziky. Proběhl 24. listopadu 2012 v klubu Hájek v Třebíči. Celý večer hrála skupina Starý kolena. Akce měla velký úspěch a všimla si jí i regionální televize R1 Jih a odvysílala o country bálu a o. s. Míša & Míša pěknou reportáž. (možno shlédnout na <http://www.youtube.com/watch?v=pywqua87Jfo>, v čase 8:05)

Obr. 6. Country bál 2012 (zdroj: www.misa-misa.cz)

Slavnostní otevření obchůdku Míša (viz též kapitola 2.2.2).

Růžová party – tak se jmenovala akce, která proběhla v obchůdku Míša a jeho přilehlém prostoru dne 26. července 2013. Byl vítán každý, i ten kdo nepřišel v růžovém. Posezení s pěknými písničkami a grilováním se zúčastnilo asi 70 osob.

Obr. 7. Růžová party (zdroj: www.misa-misa.cz)

Přednáška o diamantech a módní přehlídka salonu Tendenza se konaly 14. srpna 2013. Modelky z Tendenzy mode předvedly nejnovější trendy oblečení, kadeřnice své účesy a kosmetička líčení. Paní Bencová měla připravenou zajímavou přednášku o diamantech. Další sponzoři například zapůjčili koberec na přehlídku nebo napekli cukroví na pohoštění pro všechny účastníky. Po celou dobu byl otevřen obchůdek Míša, kde si lidé mohli nakoupit výrobky.

Obr. 8. Přednáška (zdroj: www.misa-misa.cz)

Burčákobraní, které proběhlo dne 21. září 2013, o. s. Míša & Míša spoluorganizovalo. Jelikož obchod sousedí na Karlově náměstí v průjezdu s vinotékou Salza, spojily se tyto dva subjekty s nápadem organizovat tuto akci společně. Odpoledne byl program vyplněn hraním na kytaru a zpěvem, ve večerních hodinách hrála k poslechu cimbálová muzika. Členové o. s. grilovali maso pro návštěvníky a ve stáncích prodávali svoje výrobky.

Obr. 9. Burčákobraní (zdroj: www.misa-misa.cz)

2. ročník Country bálu se konal dne 16. listopadu 2013. V denním tisku vyšla za tři dny následující zpráva od předsedkyně sdružení Hany Nejedlé:

„Druhý ročník Country bálu, který jsme uspořádali 16. listopadu, se vydařil na jedničku. Návštěvníků si do třebičského klubu Hájek našlo cestu ještě více než minulý rok a kromě country tanců mohli tentokrát vidět i naše členy při modelingu. Osm klientů a příznivců sdružení Míša & Míša předvedlo oblečení a doplňky, které prodáváme v našem obchůdku na Karlově náměstí. Bál, na němž zahrála kapela Starý Kolena, zpestřila country taneční skupina Dance step a kosmetičky z Mary Kay, které naličily naše modelky. Pro velký zájem se country prodloužilo o jednu hodinu a my se už teď těšíme na třetí ročník.“²³

Kromě novin o této akci informovala i regionální televize. (Možno shlédnout na: <http://www.youtube.com/watch?v=1yMeIoQXyME&list=UU4KkT5NjtQmcDc44aa2wzuQ>)

²³ NEJEDLÁ, Hana. Country bál se vydařil. Horácké noviny, 19.11.2013, s. 3. ISSN 1212-2220.

Obr. 10. Country bál (zdroj: www.misa-misa.cz)

Vánoční trhy- v předvánočním čase se několikrát týdně členové sdružení vydali na vánoční trhy, kde ve svém stánku opatřeném logem o. s., prodávají rukodělné výrobky členů sdružení.

Hlavním počinem o. s. v minulosti bylo založení obchůdku Míša, kde se prodává ručně vyrobené zboží klientů a kde se mohou zároveň všichni scházet. Díky přilehlým venkovním prostorám se zde mohou organizovat drobné kulturní akce.

Všechny akce pořádala vlastními silami hlavně paní Hanka Nejedlá, která již má s pořádáním různých akcí zkušenosti. Všichni členové sdružení se do organizace a pomoci zapojují, jak jim dovolují jejich síly a možnosti. Díky velkému nasazení a zkušenostem paní Hanky se daří finanční náklady na organizování akcí snižovat na minimum a akce vždy přinesou finanční zisk, který se pak může investovat do činnosti o. s., nákupu materiálu na výrobu rukodělných výrobků, provozování obchůdku aj.

3.2 Činnost současná

Stále funguje obchod Míša, kam si lidé zvykli nosit nepotřebné oblečení, které se následně pere a pak prodává. Zaměstnanci na chráněných pracovních místech vyrábí keramické svícny, dekorativní předměty a módní doplňky, které jsou prodávány v obchodě. V průběhu vánočních svátků byla větší poptávka po kulatých svícnech, které zaměstnanci vyrábí, a proto se v tomto čase zaměřili na jejich zvýšenou výrobu. Dále probíhají organizační plány na následující kulturní akce, které se budou pořádat v nejbližší době:

První mecenášský prvorepublikový ples – 18. ledna 2014. V rané fázi psaní této práce se tento ples připravoval. V době dokončování se již ples konal. Měla jsem tu možnost být osobně u příprav celé akce a pak i na ní samotné. Jako zúčastněný pozorovatel jsem měla během celého večera příjemné pocity, akce mě velmi zaujala, měla styl a vysokou úroveň. Dle reakcí všech účastníků byla akce dosti zdařilá a všichni se těší na druhý ročník. Viz kapitola v praktické části 5. 2 (Pozorování).

Obr. 11. Pozvánka na ples (zdroj: www.misa-misa.cz)

Svatební veletrh- probíhají přípravy druhého ročníku. Oslovují se vystavovatelé a případní sponzoři. Natáčí se reklamní šot do kin a připravuje se návrh plakátů a pozvánek. Zatím bylo domluveno, že na plakátech bude kresba svatební kytice od Michala Kalendy.

Přicházím s růží- akce, na kterou je o. s. přizváno jako účastník. Členové a příznivci o. s. budou předvádět modely oblečení z obchodu Míša, zahrají si opět roli modelů a modelek. Poprvé, když se prezentovali při módní přehlídce na Country bálu v roce 2013, jejich účinkování v těchto rolích mělo velký úspěch. Nadšený dlouhý potlesk diváků utvrdil členy o. s. v tom, že mohou další módní přehlídky opět realizovat. V současné době probíhá výběr a zkouška modelů na tuto akci.

3.3 Činnost plánovaná

Občanské sdružení Míša & Míša chce rozšířit svoje působení a má za cíl nákup vypalovací pece, aby zaměstnanci sdružení mohli vyrábět keramiku, která je zákazníky poslední dobou velmi žádaná. Navíc výrobou keramiky mohou rozvíjet svoje schopnosti a kreativitu. Dále má o. s. v plánu v létě uskutečnit festival- Den dětí ve Valči, kde bude živá hudba, budou se opékat buřty a bude zajištěn bohatý zábavný program pro děti a jejich rodiče. Opět jsou zváni všichni bez rozdílu. Míša & Míša chce pořádat drobné letní akce v přílehlých prostorách obchůdku, to znamená, že by se před obchodem zajistilo posezení a připravil stánek s výrobky o. s. Pak má o. s. v plánu pořádat třetí ročník Country bálu, kde by proběhla oblíbená módní přehlídka členů o. s.

Míša & Míša se bude snažit zaměstnat co nejvíce tělesně a mentálně znevýhodněných lidí, což je finančně nákladné, i přesto že se od státu dostávají příspěvky na chráněná pracovní místa ve výši 75 %.

Další plán do budoucna je hledání nových prostor, kde by byla zároveň i větší dílna. V dílně by bylo dostatečné místo na výrobu více keramických výrobků. Doposud se výrobky vyrábí přímo v obchodě, který však má značné prostorové omezení. Dále by se zde mohlo skladovat více materiálu, více výrobků a v neposlední řadě by se zde umístila vypalovací pec, kterou plánuje o. s. zakoupit ze sponzorských darů. Viz více v praktické části 5.1.1 (Analýza rozhovorů).

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉ PRÁCE

4.1 Cíl výzkumu a výzkumné otázky

Cílem výzkumu je zjistit, proč občanské sdružení Míša & Míša vzniklo a zmapovat jeho činnost. Dalším cílem bylo snažit se popsat toto o. s. jak se rozvíjí ve své činnosti a lépe porozumět dění v této sociální skupině, sledovat její aktivity a zachytit integraci do běžné společnosti. Za výzkumné otázky jsem si stanovila:

VO1 Proč občanské sdružení Míša & Míša vzniklo?

VO2 Daří se občanskému sdružení Míša & Míša integrovat tělesně a mentálně znevýhodněné občany do „normální“ společnosti?

VO3 Jak členy o. s. obohacuje práce v této sociální skupině?

VO4 Jak se může ve své činnosti o. s. zlepšovat?

VO5 Jak úspěšné je toto o. s.?

4.2 Druh výzkumu

4.2.1 Kvalitativní výzkum

Vzhledem k tématu jsem se rozhodla pro kvalitativní výzkum. Kvalitativní výzkum se provádí pomocí delšího a intenzivního kontaktu s terénem nebo situací jedince či skupiny. Snahou výzkumníka je získat integrovaný pohled na předmět studie, na jeho kontextovou logiku. Předností kvalitativního výzkumu je získat podrobný popis a vhléd při zkoumání jedince, skupiny či události. Skupina se zkoumá v jejím přirozeném prostředí. Tento výzkum umožňuje studovat procesy, umožňuje navrhnout teorie, dobře reaguje na místní situace a podmínky.²⁴

Dovednosti potřebné k provádění kvalitativního výzkumu jsou: dovednost odstoupit a kriticky analyzovat situaci, rozeznat a vyhnout se zkreslení, získat platné a spolehlivé

²⁴ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum, základní teorie, metody a aplikace*. Praha: Portál, 2008, s. 49, 50. ISBN 978-80-262-0219-6.

údaje a schopnost abstraktního myšlení. Badatel potřebuje teoretickou a sociální vnímavost, musí být všímavý pozorovatel a musí mít dobré komunikační schopnosti.²⁵

V kvalitativním výzkumu jsou 3 hlavní složky. První složkou jsou údaje z mnoha zdrojů. Druhou složkou jsou různé analytické a interpretační postupy, s kterými docházíme k závěrům a teoriím. Třetí složkou jsou písemné a ústní výzkumné zprávy.²⁶

Podstatou kvalitativního výzkumu je široký sběr dat bez toho, že by na počátku byly stanoveny základní proměnné. Stejně tak nejsou dopředu stanoveny hypotézy a výzkumný projekt není závislý na teorii, kterou již předtím někdo vybudoval. Jde o to do hloubky a kontextuálně prozkoumat určitý široce definovaný jev a přinést o něm maximální množství informací. Logika tohoto výzkumu je induktivní, teprve po nasbírání dostatečného množství dat začíná výzkumník pátrat po pravidelnostech, které se v datech vyskytují, formuluje předběžné závěry a hledá pro ně další oporu v datech. Výstupem je formulování nové hypotézy či teorie.²⁷

4.2.2 Etnografický výzkum

Etnografický výzkum se provádí s cílem získat holistický obraz určité skupiny nebo společnosti. V tomto výzkumu se klade důraz na dokumentování každodennosti jedinců tím, že je pozorujeme a vedeme s nimi rozhovory. Cílem je snažit se porozumět dění ve skupině či společnosti a sledovat jednotlivé aktivity členů.²⁸ Proto došlo k výběru právě tohoto výzkumu.

Jak uvádí Geertz, pokud chceme pochopit, co je etnografie, musíme začít tím, že se budeme snažit porozumět, co představuje tato forma poznání. Je nutno uvést, že se nejedná o metodologickou záležitost. Z učebnicového pohledu etnografie znamená zahájení kontaktů, výběr informátorů, přepisy textů, mapování terénu, psaní deníku aj. Tyto věci však nejsou podstatou etnografie. Etnografie je neúnavná snaha o zhuštěný popis.

²⁵ STRAUSS, Anselm a Juliet CORBINOVÁ. *Základy kvalitativního výzkumu- postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Brno: Albert, 1999, s. 11. ISBN 80-85834-60-X.

²⁶ Tamtéž, s. 12.

²⁷ ŠVAŘÍČEK, Roman a kol., *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007, s. 24. ISBN 978-80-7367-313-0.

²⁸ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum, základní teorie, metody a aplikace*. Praha: Portál, 2008, s. 50. ISBN 978-80-262-0219-6.

Výsledkem tohoto popisu je, že to, co nazýváme našimi daty, je ve skutečnosti naše interpretace interpretací jiných osob. Popisují to, co si myslí, že oni a jejich spoluobčané dělají. Tímto dojde k jistému zastínění toho, co potřebujeme k pochopení konkrétní události, zvyku nebo myšlenky. Před etnografem stojí mnohvrstevný soubor pojmových struktur, jež se často vzájemně překrývají a proplétají. Tudíž je etnograf musí nejdříve pochopit a rozplést.²⁹

Dědeček Barta Simpsona říká v jednom díle tohoto oblíbeného animovaného seriálu: „*Spoustu let jsem pěstoval brambory, ale ve skutečnosti ty brambory pěstovaly mě.*“³⁰ Pro kontext etnografického výzkumu je možno tuto myšlenku společně s britským antropologem Bobem Simpsonem parafrázovat jako: Nedělám terénní výzkum, on dělá mě. Takže terén není pasivním polem pro plánovanou a kontrolovanou aktivitu ze strany výzkumníka, či výzkumnice, ale stává se ve vztahu k výzkumníkům i aktivním činitelem, který je ovlivňuje.³¹ Mohu z vlastní zkušenosti potvrdit, že to tak funguje. Během přípravy a tvoření této práce jsem byla v kontaktu s lidmi z občanského sdružení Míša & Míša. Navštěvovala jsem jejich obchod, byla jsem u příprav různých akcí a pak jsem se jich i účastnila. Postupně mezi námi vznikalo silné pouto, až jsem se také sama stala členkou. Takže opravdu výzkumné prostředí mě naprosto ovlivnilo a sdružení si mě vypěstovalo.

4.3 Metody sběru dat

Hlavní metodou sběru dat tvořila komparace polostrukturovaných rozhovorů, zúčastněného pozorování a analýzy textu. Rozhovory jsem vedla se zakladatelkou a některými členy občanského sdružení. Účast na tomto projektu byla dobrovolná a byla využita metoda samovýběru, která „*je založena na principu dobrovolnosti, respektive aktivního zájmu zapojit se do výzkumné studie.*“³² Rozhovory mi poskytli ti členové o. s., kteří se chtěli k problematice vyjádřit. Dle Strausse a Corbinové by se měly úplně první rozhovory nebo terénní poznámky celé přepsat a analyzovat celé a pak se může přistoupit

²⁹ GEERTZ, Clifford, *Interpretace kultur*. Praha: Slon, 2000, s. 15-18. ISBN 80-85850-89-3.

³⁰ ŠVARÍČEK, Roman a kol., *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007, s. 113. ISBN 978-80-7367-313-0.

³¹ Tamtéž, s. 113.

³² MIOVSKÝ, Milan. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada, 2006, s. 133. ISBN 80-247-1362-2.

k těm ostatním. Toto počáteční kódování může poskytnout jakousi podporu pro všechny následující pozorování a rozhovory.³³ Ve svém výzkumu jsem se snažila o tento přístup. Nahrávala jsem si celé rozhovory, které jsem si i přepisovala. Jak uvádějí výše zmínění autoři k získávání dat a základu úplné a pestré analýzy- lépe více než méně.³⁴ Snažila jsem se získat co nejvíce informací a ty pak zredukovat na podstatné. Přihlédla jsem k tomu, že jsem se musela rozhodnout, jaký je cíl mého výzkumu a jakou měrou přispěje ta která část mých materiálů k analytickému procesu a proto jsem vybrala z mého pohledu nejvýstižnější komentáře.

Měla jsem možnost účastnit se osobně několika akcí, mnohokrát navštívila obchod Míša, a tím jsem praktikovala zúčastněné pozorování, z kterého jsem si následně dělala poznámky. Ve svém výzkumu jsem se soustředila na, dle mého názoru, podstatné informace, které by vystihly atmosféru i dění v této sociální skupině.

Díky tomu, že jsem měla přístup k dokumentům, které souvisí s činností o. s. jsem mohla provést analýzu textů. Dostala jsem k nahlédnutí výroční zprávy i zápisy ze schůzí, které se za dobu existence konaly. Pro lepší přehlednost jsem se rozhodla zjištěné údaje zanást do tabulky.

³³ STRAUSS, Anselm a Juliet CORBINOVÁ. *Základy kvalitativního výzkumu- postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Brno: Albert, 1999, s. 18,19. ISBN 80-85834-60-X.

³⁴ Tamtéž, s. 20.

5 VÝZKUM

5.1 Rozhovory

Pro metodu sbírání etnografických dat byla použita forma individuálního, polostrukturovaného rozhovoru- interview s otevřenými otázkami. Cílem hloubkového rozhovoru je získat detailní a komplexní informace o studovaném jevu.³⁵ Tako metoda je vhodná pro zjištění přesvědčení, hodnot, postojů a názorů jedinců. Stěžejní rozhovor jsem vedla se zakladatelkou občanského sdružení Míša & Míša a dále se členy tohoto o. s. Rozhovory budou nejprve zpracovány odděleně, bude uveden úryvek z rozhovoru a nakonec zpracuji souhrnný rozbor rozhovorů formou zhuštěného popisu.

Hana Nejedlá (zakladatelka sdružení):

Proč ses rozhodla založit občanské sdružení?

O. s. Míša & Míša jsem založila v roce 2012, oficiálně bylo představeno veřejnosti 1.9.2012 v Kramolíně.

Důvodem založení sdružení bylo, abych mohla pomáhat handicapovaným lidem, kteří to v životě nemají lehké. Rozhodla jsem se, že budu zdravotně znevýhodněné zaměstnávat. To je můj cíl a záměr se sdružením.

Potřebuje společnost takováto sdružení? Proč?

Lidé kolem nás by měli o sdruženích pro handicapované vědět více. Měli by se společně zapojovat do různých akcí, a pomáhat jim, protože nikdy nevíme den ani hodinu co se může stát nám zdravým.

Pokud nebudou sdružení, nebudou mít kam tito lidi chodit, zavřou se doma a budou pouze přežívat, a to by se nelíbilo nikomu z nás. Pro společnost by bylo přínosem, když tyto lidi přijmou mezi sebe, aby se naučili komunikovat a pracovat, každý podle svých možností.

Jak konkrétně pomáháš tělesně a mentálně znevýhodněným?

³⁵ ŠVAŘÍČEK, Roman a kol., *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007, s. 13. ISBN 978-80-7367-313-0.

Handicapovaným pomáhám tím, že je zaměstnávám. Pomáhám jim řešit osobní problémy, starosti, zdraví, rodinu, finance.

Jaký přínos má toto sdružení pro tělesně a mentálně znevýhodněné?

Sdružení je velkým přínosem pro handicapované a to v tom, že ví, že o ně má někdo zájem, že se cítí užiteční, stoupne jim sebevědomí, mají radost, že můžou pracovat, i když na menší úvazky, že si dokážou vydělat nějakou korunu. Hlavně nesedí doma a nemusí se stresovat, přemýšlet nad tím, že je nikdo nechce, že jsou na obtíž.

Jaký přínos má toto sdružení pro okolí?

Ve sdružení pořádáme různé akce, na kterých se podílí handicapovaní, zveme i lidi zdravé, aby se tyto dva světy propojovaly a uměly spolu spolupracovat. Přínosem je, že si na handicapované zvykají zdraví lidi, někteří jsou už našimi partnery.

Co Ti činnost pro toto sdružení přináší?

Mé osobě sdružení přináší velkou radost, uspokojení. Tyto lidi miluji za jejich přístup, radost, lásku, nejsou zlí, dokážou člověka dobít, ale i vyčerpat, ale to všechno k tomu patří. Je to nádherná, ale i náročná práce, umí se radovat z maličkostí a brát život tak jak je. Všechno toto a i jiné věci mě dokážou udělat radost, že člověk nepřemýšlí nad věcmi, které nemají v životě žádný smysl.

Jaké cíle má sdružení do budoucna?

Zaměstnávat co nejvíc handicapovaných lidí a dělat pro ně akce. Ty akce, které se dělají jen pro zdravé, bych chtěla dělat s handicapovanými. Všechny akce se dají dělat jako se zdravými, jen to třeba nebude mít takovou úroveň.

Co může o. s. zlepšit?

Jiné prostory pro tvůrčí dílnu, kde by mohli tvořit všichni a hlavně finance, abychom měli s čeho platit lidem výplaty. Kdyby byli peníze, tak zaměstnáme další lidi, protože zájemců je hodně.

Daří se o. s. propojovat svět „normálních“ a lidí s omezením?

Já si myslím, že ano. Ne se všema zdravýma se domluvíš. Ale jde to. Když jsem přišla s myšlenkou, že bych pořádala svatební veletrh s handicapovanými, tak někteří lidé se na mě dívali, jestli jsem se zbláznila. Prý, jak by mohli postižený chodit po mole jako modelky a modelové? A nakonec to mělo ohromný úspěch. Ten handicapovaný, který má menší postižení, si vezme na starost toho, kdo je na tom trochu hůř. A šlo to. Já bych chtěla, aby handicapovaní učili handicapované. Oni k sobě mají blíž, cítí to. Kdybych tak měla peníze, tak bych nedělala mezi handicapovanými žádný rozdíl, vycvičila bych je. Věřím tomu, že se to dá, když se s nimi důsledně pracuje. Někdy člověk na ně musí být trochu tvrdší, třeba používat věty typu- Budeš tady sedět, dokud to neuděláš. Jde o tu podstatu, že handicapovaný člověk taky zvládne všechno. Třeba ne tak dobře, ale zvládne to. Ti lidé se naučí ledasco, je jen potřeba u nich vypíchnout to, co jim jde, k čemu mají sklon a rozvíjet to v tom směru.

Vše je ale bohužel o penězích. Moje Míša (pozn. dcera Hanky, má Downův syndrom) by jistě hrála na hudební nástroj, ale nebyly na to peníze a nikde se jí nechtěli věnovat. To samé v tanci, má pohyb v krvi. Nám uteklo hodně let, ale jsem přesvědčená, že by se jistě mnoho naučila a byla by v tom dobrá.

Míša má nejhorší stupeň Downova syndromu. Hned po porodu mi doktorka řekla, že nebude chodit, jíst, ani mluvit a ať ji radši dám do ústavu (je to 30 let zpátky). Já jsem ale nechtěla, začala jsem se jí věnovat. Naše celá rodina byla proti mně, ať ji nenutím k lezení po zemi, ať ji nenutím chodit, že prý když bude mít chodit, tak začne chodit sama od sebe. S těmito dětmi se dříve nic nedělalo a ta pasivita jim škodila. Viděla jsem na Míše, jak je chytrá a logicky používá rozum, např. když jí byly 4 roky, koupili jsme jí houpačku a na ní byly takové gumové zarážky, které chránily, aby dítě nepřepadlo. Ona vzala nůž z kuchyně a šla k houpačce. My jsme se jí ptali, co jde dělat. Ona otočila křeslo a začala ty gumové zarážky řezat se slovy, že se chce houpat. Logicky usoudila, že jí to tam vadí, tak to šla odstranit.

Na Míšu se pak chodili dívat jako na přírodní úkaz, jak všechno umí, násobilku, rozbory vět... hodně jsem se jí věnovala.

Michal Kalenda (je zaměstnaným v o. s., má tělesné znevýhodnění):

Proč ses rozhodl vstoupit do tohoto o. s.?

Po dřívější negativní zkušenosti s jiným občanským sdružením jsem se rozhodl založit vlastní.

Jak konkrétně ti pomáhá činnost v o. s.?

Zaplňuje mi to volný čas, rozvíjím svoji uměleckou i osobní činnost. Mohu malovat obrazy, vystavovat je a prodávat. O. s. mi dává práci.

Myslíš, že společnost potřebuje takováto o. s.?

Určitě. Zdá se mi, že o. s. existují, ale že neplní svou pravou podstatu. Nejdůležitější je zapojovat a propojovat svět handicapovaných s běžným světem.

Jaký přínos má toto sdružení pro okolí?

Děláme kulturní akce, snažíme se přiblížit svět handicapovaných a ukázat jim, že dokáží a umí víc, než se zdá na první pohled.

Daří se o. s. propojovat svět lidí s omezením a „normálních“ lidí?

Z reakcí našich příznivců., tzn. normálních lidí, kdy občas ukápnou i slza dojetí, jsem přesvědčen, že se nám to daří. Radost a nadšení našich členů při zapojování se do akcí, jako jsou módní přehlídky, bály, jsou toho důkazem. Je vidět i snaha zdravých lidí se zúčastnit a zapojovat se do našich akcí.

Co by se dalo zlepšit?

Je zbytečně komplikovaná administrativa, která je vyžadována, ze strany státu, např. velké papírování, to zabírá hodně času.

Úkol pro nás, my bychom chtěli najít vhodnější prostory pro obchůdek a novou dílnu za minimální náklady. Vysoké náklady za nájem obchodu nás trápí. Z městského úřadu v našem městě jsme bohužel neobdrželi žádný vhodný bezbariérový prostor v centru města za minimální náklady. Musíme sami hledat dál.

Jaroslav Truksa alias Krtek (je členem o. s., není tělesně ani mentálně znevýhodněný):

Proč ses rozhodl vstoupit do tohoto o. s.?

Protože chci pomáhat lidem, kteří moji pomoc potřebují.

Jak konkrétně ti pomáhá činnost v o. s.?

Uvědomuji si, že pomocné ruky není nikdy dost a rozzářené oči lidiček, pro které sdružení vzniklo, mě naplňuje pocitem, že to, co dělám, má smysl.

Myslíš, že společnost potřebuje takováto o. s.?

Ano, společnost takováto sdružení potřebuje, protože „sociální aparát“ má co dělat sám se sebou a ve většině případů na takovéto aktivity nemá čas, chuť ani peníze.

Jaký přínos má toto sdružení pro okolí?

Přínos je dost důležitý se směru- uvědomění si „handicapovaných“ lidiček, že tu jsou a nejenom to, že se pro ně něco dělá, ale že se na tomto dění mohou podílet, což je vytahuje z jejich ulity, do které jsme je uzavřeli, místo abychom je brali takové, jací jsou. Každý člověk je individualita a nesmíme dělit lidi na „normální“ a „nenormální“. Pokud použiji citaci klasika, že „za normální považujeme ty lidi, kteří se chovají jako ostatní“, pak směle mohu tvrdit, že jsem taky handicapovaným.

Lidé si můžou uvědomit, že se za málo peněz dá dělat hodně muziky, z minima se dá vytřískat maximum, a to dokáže osobnost Hanky. Ona vždy podchytí to, co tady ve společnosti zrovna chybí a s plným elánem a vervou to prosadí.

Polovina lidí závidí, že zjistili, že to jde, protože třeba chtějí dělat něco podobného, ale nejde jim to, protože je to pro ně jen čistá komerce, s tím nikdy neuspějí. A druhá polovina nám fandí a podporuje nás.

Co se může zlepšit?

Zlepšovat to snad už ani nejde. To, co teď je, je maximum, které zlepšit nejde. Tím myslím kvalitu občůdku, výš už se s tímto obchodem stoupat nedá. Kdyby byly větší prostory na dílnu, kde by byl hrnčířský kruh, tak to už by bylo něco jiného. A taky kulturních akcí by samozřejmě mohlo být víc. Škoda, že co se týče kapacity zaměstnávání postižených, zatím

jsou vytvořena pouze 3 pracovní místa, souvisí to s prostory a financemi. Bylo by ale tolik zájemců, pokud by byly peníze.

Daří se o. s. propojovat svět lidí s omezením a „normálních“ lidí?

Stoprocentně. Ti lidé, kteří se zúčastní akcí, berou handicapované jako normální a chovají se tam tak. Uměle si budujeme rozdíly, jestli je někdo postižený nebo ne. Krásný příklad je třeba Svatební veletrh, při předvádění svatebních rób nebyly znát žádné rozdíly mezi profesionálními modelkami a postiženými, člověku až jede mráz po zádech, když je všechny viděl, uvědomil si tu jedinečnost a hodnotu každého jednotlivce. Stát uměle segreguje lidi, ale oni potřebují pomoc, ale ne zas tak moc. Vůbec bych lidi nerozděloval, pomocnou ruku potřebují všichni.

Hana Nachbaurová (dcera Hany Nejedlé):

Proč ses rozhodla vstoupit do tohoto o. s.?

Rozhodla jsem se na základě toho, že velmi dobře znám předsedkyni tohoto sdružení a vím, že cokoliv člověk obětuje a investuje, bude co nejlépe zúročeno ve prospěch lidí ve sdružení.

Jak konkrétně ti pomáhá činnost v o. s.?

Práce pro sdružení přináší smysl a naprosté uspokojení. Handicapovaní lidé si váží práce, kterou pro ně člověk dělá a oplácí vám to radostí a láskou.

Myslíš, že společnost potřebuje takováto o. s.?

Stoprocentně ano, protože se pro tuto skupinu lidí dělá málo. To, že jsou nemocní, automaticky neznamená, že jsou odsunuti na druhou kolej. Měli by být zařazeni do společnosti, jako ostatní a to jim právě sdružení umožňuje.

Jaký přínos má toto sdružení pro okolí?

Okolí se víc seznámí s handicapovanými lidmi a mnoho věcem se od nich přiučí. Také se s nimi více sblíží a přijme je za své a nebude je separovat.

Daří se o. s. propojit svět handicapovaných a „normálních“ lidí?

Myslím si, že ano a to díky akcím, kde jsou jak handicapovaní tak i „normální“ lidé, při kterých se snaží vzájemně spolupracovat.

Míša Nejedlá (dcera Hany Nejedlé, 31 let, Downův syndrom, je zaměstnaná v o. s.):

Jak se Ti líbí akce, které sdružení pořádá:

Libí, libí se mi moc.

Co konkrétně se Ti tam líbí?

Ten tanec. Ráda tancuju.

Co by se dalo zlepšit na akcích.

Asi nic.

Co by se dalo zlepšit v obchodě Míša?

To prostředí nějaký.

Co tě baví?

Mě baví spousta věcí. Pletení mě baví, tkaní koberečků. Taky hudba, ráda ji poslouchám. Nejvíc rockový písničky, nejradši mám Arakainy. A taky nejoblíbenější je Iveta Bartošová a Sámer Issa. Poslouchám každý den hudbu a taky tancuju. Mám ráda angličtinu, znám anglický slovíčka a učím se je. (pozn. její máma dodává: To je pravda, sama si určila den, a jsou třeba dvě hodiny a Míša říká, že teď nemůže nic dělat, že má angličtinu a jde do svého pokoje a tam se ji sama učí.) Koně jsou taky moje hobby, máme tam u nás jednoho koně a za ním někdy chodím, už jsem i na koni jezdila a nebojím se jich.

Co bys poradila mamince, aby dělala nebo zlepšila ve sdružení?

Mamka dělá všechno možný, teď vyřizuje kolem svatebního veletrhu, já jí pomáhám. Sekám doma trávu. Mamka dělá všechno dobře. Michal je dobrej a Krtek taky, Hanka taky, mamka taky.

5.1.1 Analýza rozhovorů

Hlavní myšlenkou toho, proč vzniklo občanského sdružení Míša & Míša, byla pomoc tělesně a mentálně znevýhodněným lidem, ať už se to týkalo zajištění zaměstnání nebo pořádání kulturních akcí, kterých by se mohli účastnit. Cílem je zapojovat tyto spoluobčany do plnohodnotného života, protože tito lidé jsou šikovní, umí vyrábět krásné věci, dokáží obohacovat ostatní svojí energií a pro okolí jsou velkým přínosem. Zdraví členové sdružení chtějí svoji práci věnovat ve prospěch těch, kteří jejich pomoc potřebují.

Z odpovědí členů sdružení je jasně patrné, že jejich snaha integrovat znevýhodněné občany do běžné společnosti se daří, ať už jejich zaměstnáváním, kde se například v obchodě setkávají s běžnými zákazníky a mohou je obsluhovat, tak i na kulturních akcích, kde se společně baví a užívají si příjemné chvíle. Zastávají názor, že každý člověk je individualita a lidé by se neměli dělit na „normální“ a „nenormální“. Dle odpovědí všech respondentů je vidět jejich pevné přesvědčení, že naše společnost sdružení či spolky podobného typu velmi potřebuje a vzájemné propojování běžné společnosti s tělesně a mentálně znevýhodněnými je pro obě strany velmi užitečné a přínosné.

Přínos občanského sdružení Míša & Míša je v tom, že dává lidem práci a plnohodnotně zaplňuje jejich volný čas. Členy sdružení, ať již jsou znevýhodnění nebo zdraví, velmi obohacuje práce pro sdružení, naplňuje to smysl jejich života, cítí se užiteční a potřební. Zdravým lidem přináší uspokojení a radost. Je to pro ně nádherná i zároveň náročná práce.

Největším problémem pro o. s. jsou finance, konkrétně jejich nedostatek. Kdyby jich bylo více, mohlo by se zaměstnávat i více znevýhodněných lidí a to je účel, zájemců by bylo hodně. I když existují štedří dárci a zákazníci, stále to není dost na vytvoření dalších pracovních míst. S tím souvisí i pronájem obchodu Míša, za který se platí vysoká suma a pokud by se našel vhodnější, ekonomicky únosnější prostor, byla by to po finanční stránce úspora. Cílem je najít vhodnější prostory nejen pro obchod, ale i pro dílnu, kde by mohli všichni tvořit. Nejideálnější by byl prostor pod jednou střechou, kde by byl v jedné části obchod a v druhé dílna.

Za dva a půl roku svého působení se občanské sdružení Míša & Míša stále více dostává do širokého povědomí. Je to díky pořádaným akcím, které mají úspěch a také díky kladné publicitě místního tisku a regionální televize. Nachází stále více příznivců, což je jasně patrné i z počtu návštěvníků na akcích. Například v roce 2012 se prvního ročníku Country bálu účastnilo 100 lidí, v roce 2014 již to bylo 180 lidí.

Metodou rozhovorů jsem také zjistila, že občanské sdružení Míša & Míša založila osoba, která má velké sociální citění a empatii. Díky jejímu životnímu osudu, že se jí narodila dcera s Downovým syndromem, má silný cit a porozumění ke všem tělesně i mentálně znevýhodněným. Velmi dobře ví, jak by se mělo pracovat s těmito lidmi, vyzkoušela si to v praxi. Osvědčilo se jí dát si práci a věnovat se těmto lidem, protože to přináší své výsledky. Konkrétně na příkladu její dcery, které byla diagnostikována nejtěžší forma Downova syndromu se slovy, že nebude mluvit ani chodit, je vidět, že tvrdá výchovná práce s těmito lidmi má smysl. Na její dceru Míšu se později jezdili dívat jako na zázrak, co všechno umí, jak čte, zvládá násobilku, vyjmenovaná slova. Osobně Míšu znám a mohu potvrdit, že je to velmi vychovaná, v podstatě samostatná žena, příjemně se s ní povídá, je upřímná, vtipná a usměvavá. Dále jsem vyzozorovala, že má velký pohybový talent, zejména na módních přehlídkách, kde je v roli modelky, se velmi ladně nese do rytmu hudby a vždy je za největší hvězdu. Vše díky tomu, že se její maminka nedala odradit lékaři ani svým okolím, nerezignovala a snažila se v dceři rozvíjet její přednosti, myšlení i pohyb.

Pro ještě přehlednější rozbor rozhovorů jsem vytvořila tabulku s názory zaměstnáváných členů o. s. a běžných členů o. s. na výše zmíněné otázky.

Tab. 1. Odpovědi členů o. s. na zmíněné otázky (vlastní zdroj)

Zkoumané otázky	Zaměstnaní znevýhodnění	Ostatní členové
Příčiny vstupu do o. s.	<ul style="list-style-type: none"> • Příslušnost ke konkrétní sociální skupině • Osobní vazba na zakladatelku 	<ul style="list-style-type: none"> • Osobní vazba na zakladatelku • Ochota pomáhat
Integrace	<ul style="list-style-type: none"> • Ano, kontakt s lidmi v zaměstnání, na kulturních akcích 	<ul style="list-style-type: none"> • Ano, z reakcí účastníků kulturních akcí
Přínos	<ul style="list-style-type: none"> • Zaměstnání • Zaplnění volného času • Uznání • Radost 	<ul style="list-style-type: none"> • Uspokojení • Radost • Pocit užitečnosti
Zlepšení	<ul style="list-style-type: none"> • Větší obchod • Dílna 	<ul style="list-style-type: none"> • Větší obchod • Dílna • Více financí pro vytvoření více pracovních míst
Vývoj o. s.	<ul style="list-style-type: none"> • Širší povědomí veřejnosti 	<ul style="list-style-type: none"> • Širší povědomí veřejnosti

5.2 Pozorování

Bylo mi umožněno účastnit se několika akcí pořádaných občanským sdružením Míša & Míša, dokonce se i aktivně zapojovat, a tím se blíže seznámit s touto sociální skupinou. Abych lépe pochopila motivaci i způsoby chování této skupiny, bylo nutno se setkávat s nimi i mimo kulturní akce, zcela neformálně, například v obchodě Míša, kde se členové často potkávají. Shlédla jsem všechny reportáže z regionální televize, které jsou dostupné na internetu, a pročetla jsem většinu zpráv, které vyšly o tomto o. s. v tisku. Nejprve stručně a věcně popíši setkávání v obchodě Míša a pak bych popsala přípravy dvou vybraných kulturních akcí a jejich průběh.

Setkávání v obchodě Míša - pokaždé, když jsem vstoupila do útulného obchodu, přivítal mě svým úsměvem Michal Kalenda. Sedí za stolem nebo stojí u malířského stojanu, a když je klid, maluje svoje obrazy. Má velké estetické cítění a dokáže kreslit portréty lidí z fotografií. Zákazníci už si zvykli nosit mu fotografie svých blízkých a nechat si je malovat, je to pěkný dárek. Michal už je zakázkami tak zásoben, že má vytvořený pořadník na půl roku dopředu. Obchod je velmi přehledně sestaven, po obvodech stěn jsou ve zdi zabudované stojany s oblečením, v jednom rohu obchodu je zkušební kabinka, v dalším rohu je police, na které jsou vystaveny výrobky členů o. s. - keramika, dečky, polštářky. Na stěnách jsou pověšeny Michalovy obrazy. Když přijde nějaký zákazník, prohlédne si sortiment a většinou dojde k hovoru, jaké akce se pořádaly, jaké akce se chystají, co nového je v nabídce atd. Často se stane, že se v obchodě náhodně potká více členů sdružení, to si pak všichni sednou na židle, uvaří se třeba káva a proberou se každodenní starosti i radosti. Všimnula jsem si, že během komunikace panuje přátelská atmosféra. Když má někdo problém, druzí se snaží najít nejlepší cestu jak mu pomoci, všichni jsou ochotní. Při mých častých návštěvách se nikdy nestalo, že by členové sdružení nechali někoho s jeho problémem samotného. Když se někomu něco nelíbí, otevřeně to řekne, dochází i k tomu, že členové nemají na určitou věc stejný názor, ale vždy vše společně dokáží rozebrat a promluvit si o tom a pak najít nějaké společně přijatelné řešení.

Nejvíce se v obchodě pohybují Hanka, Michal, Krtek a Míša. Hanka má vlastní auto, které používá ve prospěch o. s., vozí výrobky i lidi na trhy, vozí zboží do obchodu apod. Když potřebuje někdo někam dopravit, Hanka se vždy nabídne. Dále zařizuje všechny organizační záležitosti kolem o. s., účetnictví, organizuje kulturní akce a vše s tím spojené.

Jaroslav alias Krtek pomáhá s jakoukoli technickou záležitostí, přemísťuje těžké věci, opravuje co je potřeba, vyřizuje potřebné záležitosti na úřadech nebo je samý vtip, hraje a zpívá na kytaru, čímž rozdává kolem sebe radostnou náladu. Míša tká koberečky a pomáhá s údržbou obchodu. Michal se stará o celý provoz obchodu, udržuje ho v čistotě, stará se o pokladnu, prodává a oceňuje zboží, maluje obrazy a velmi příjemně se s ním povídá, neboť je vždy pozitivně naladěný a dokáže přenášet na druhé svoji pohodu.

Druhý ročník Country bálu - plánování a organizace celé akce probíhala 2 měsíce dopředu. Sešla se schůze, kde se projednaly a domluvily začáteční potřebné věci. Hanka se ujmula zamluvení sálu, kde se akce konala a domluvila kapelu, která se postarala o hudbu. Na Městském úřadě v Třebíči se muselo ohlásit, že se bude akce konat a poslat žádost na OSA, kvůli hudební produkci. Pak se domlouval program akce, kdo tam bude vystupovat, jaké bude občerstvení a další záležitosti. Bylo domluveno, že vystoupí slupina Dance step se svými country tanci.

Všichni členové, se shodli na novince, že by se mohla pořádat módní přehlídka oblečení z obchodu, aby se mu udělala reklama. Hanka navrhla, že předvádět modely budou členové sdružení. Ještě nikdy se tento typ módní přehlídky neorganizoval (pouze na Svatebním veletrhu ve svatebních šatech), ale všichni účastníci schůze se jednohlasně shodli, že se to musí zkusit. Proto se domluvila další schůzka, kde se modelové a modelky (celkem 8) mají sejít v obchodě a vyzkoušet si věci, které by se předváděly na přehlídce. Dále Hanka zajistila pohoštění, bylo domluveno, že bude od podnikatele z Vladislavy, který spolupracuje s o. s. Jednalo se o guláš, který byl o. s. poskytnut za polovinu ceny. Obsluha návštěvníků proběhne za účasti dobrovolníků- Hanka, Nela, Marie. V sále bude kout, kde budou stoly, na kterých budou vystaveny výrobky sdružení. Z finančních důvodů se dohodlo, že moderování celého večera se ujme Krtek. Snížit náklady na minimum je u těchto akcí základ. Příznivec o. s. Milan přislíbil, že celou akci bude fotografovat a natáčet.

Každý týden probíhaly další operativní schůzky ohledně domluv na bál. Proběhla zmíněná zkouška modelů na módní přehlídku, byla vybrána hudba, na kterou se bude chodit přehlídka a vyzkoušela se zároveň i menší choreografie.

Byla jsem přítomna na samotné akci, které se účastnilo 180 návštěvníků a sál byl zaplněn do posledního místa. Hudba byla velmi příjemná a taneční parket byl vždy zcela naplněný

tanečníky. Proběhlo i vystoupení taneční skupiny, která předvedla základní kroky country tanců. Jako zlatý hřeb večera se uskutečnila módní přehlídka, za modely a modelky šli členové a příznivci o. s. v oblečení z obchodu Míša. Moderátor popisoval, co měli modelové a modelky oblečené a říkal i značku a cenu jednotlivých modelů. Cena byla velmi symbolická, takže například celý komplet oblečení i s kabátem a kabelkou vyšel na 120 Kč. Po přehlídce byly modely k zakoupení a všechny se do konce bálu prodaly. Jako občerstvení byl podáván guláš s chlebem, nápojový lístek obsahoval jak víno, pivo a další alkoholické i nealkoholické nápoje. Všimnula jsem si, že všichni návštěvníci měli výbornou náladu a dokonce mě jedna neznámá paní zastavila a říkala, jak je tam nadšená, že se jí to moc líbí, módní přehlídka s postiženými byla úžasná a že takovýchto akcí se musí pořádat víc. Podobné ohlasy zaznívaly celý večer. Když měl bál v jedenáct hodin končit, protože v tuto hodinu končil pronájem sálu, všichni účastníci si prosadili, že chtějí, aby se hrálo a tančilo ještě aspoň hodinu. Dokonce sami zorganizovali sbírku bez vědomí organizátorů a vybrali peníze na pronájem další hodiny.

Prvorepublikový ples - organizace akce probíhala cca 3 měsíce dopředu. Nejdříve se domluvily prostory na zámku ve Valči, který patří soukromému podnikatelskému subjektu. Vzhledem k tomu, že se jednalo o charitativní ples, cena pronájmu sálu byla díky vstřícnému přístupu podnikatele vyjednána na třetinu běžné ceny. Pak byla domluvena účinkující kapela a její honorář. Na schůzi byl schválen program plesu, účast studia Dantes, který předvede při módní přehlídce dobové klobouky a oblečení, byl rozepsán celý program a zajištěna spoluorganizace fotostudia Irena Brelová, které bude celou akci fotit a Veterán autoklubu, který zdarma poskytne na ukázkou dobové auto a motocykl a zároveň přislíbili i tisk plakátů, pozvánek a lístků. Akce měla mít vysokou úroveň, a proto byl jako moderátor domluven jeden profesionální moderátor z Českého rozhlasu. Při pozdějších schůzkách však bylo na základě konečné finanční kalkulace domluveno, že tento moderátor se musí odvolat, díky vysokým finančním nákladům. Celou akci bude zdarma uvádět na pódiu Krtek, který s moderováním má už jisté zkušenosti. Bylo patrné, že vždy je třeba několikrát promyslet každou investici, aby se zbytečně neutratily peníze, které by mohly být využity smysluplněji. Zjistila jsem, že toto uvažování provází každou akci od začátku až dokonce.

Hanka opět obíhala kolečko po úřadech- tzn. oznámení o pořádání kulturní akce na Městském úřadě v Třebíči, žádost na OSA, žádost na finanční úřad. Jelikož obsluha

hostů ohledně občerstvení bude probíhat personálem na zámku, bude potřeba zajistit pouze někoho z o. s., který se ujme obsluhy šatny, bude se tam střídat Hanka, Milena a Míša. Pak ještě zařídit někoho, kdo bude vydávat výherní tombolu, tam bude přítomen Michal a Marie, případně operativně kdokoli z o. s., kdo bude mít volnou chvíli. Na ples se dovezou výrobky z o. s., které tam budou vystaveny a budou k zakoupení, proto Hanka vyjede autem na ples dříve a vše potřebné tam ještě s Krtkem a Michalem zaveze a nachystají.

Dále Hanka zajistila autobus, který měl svázat návštěvníky plesu z Třebíče na zámek do Valče a pak zpět. Byla stanovena 3 místa nástupu v Třebíči do autobusu. Při druhé zastávce řidič nepočkal stanovený časový limit a odjel dříve a tak se 8 lidí nedostalo na ples. Ihned volali Hance a ta jim operativně zařídila taxi, aby se na ples mohli dopravit. Po plesu byla celá záležitost probrána s dopravcem, který uznal, že řidič měl počkat delší dobu a tak zaplatil část nákladů na taxi.

Po tomto plese byla uspořádána schůze a probrány všechny klady i zápory plesu. Shodlo se na tom, že pokud se bude pořádat další ročník, nebude se zvat na módní přehlídku skupina Dantes, kterou zařizovali členové z Veterán autoklubu a nebylo do poslední chvíle jasné kolik peněz si za přehlídku budou účtovat. Z obou stran vážla komunikace s o. s. a vzhledem k tomu, že byla na poměry o. s. drahá, i když velmi profesionálně předvedena, další vzájemná spolupráce neproběhne. Všichni členové o. s. se shodli, že na plese místo toho mohla být opět módní přehlídka oděvů z občůdku, kterou by prezentovali členové sdružení. Někdy se stane, že příznivci myslí na blaho o. s. a snaží se udělat něco dobrého, ale nedochází jim, že je to mnohdy spíše pro o. s. komplikace a ne pomoc. Všichni to berou jako poučení do budoucna s tím, že by se měly dělat osvědčené věci a ne zkušební novinky, které spotřebují finance. Jinak nebyly shledány další větší nedostatky. I přes menší organizační překážky se celý ples velmi vydařil a měl vysokou úroveň. Byli na něm přítomni podnikatelé, vedení města i běžní milovníci časů první republiky. Hudebníci hráli výborně dobovou hudbu a taneční parket byl neustále zaplněn. Mnoho lidí se nadšeně ptalo, zda se bude pořádat i další ročník. Dle reakcí a úsměvů na tvářích byli návštěvníci spokojeni a to bylo nejdůležitější.

5.2.1 Analýza pozorování

Metodou pozorování jsem předně zjistila, že v o. s. Míša & Míša působí velmi silná vzájemná sociální posila, která má příznivý vliv na psychický stav a rozpoložení členů. Je patrná potřeba sociálního kontaktu mezi jednotlivými členy a snaha prožívat společné zážitky. Společným jmenovatelem je setkávání se s podobně smýšlejícími lidmi. Pravidelné setkávání zpříjemňuje životy všech členů, ti si poskytují vzájemnou podporu, porozumění a pomoc a to vše má vliv na jejich kvalitu života.

Během pozorování jsem měla možnost vidět, jak je organizace nějaké kulturní akce někdy velmi složitá a vznikají problémy, s kterými nelze dopředu počítat. V takové situaci se vždy spojí síly všech členů a dojde k vzájemné posile tak, že se vzniklý problém dá uspokojivě vyřešit. Na samotných akcích od běžných návštěvníků často zaznívalo, že je dobře, že se pořádá typ akcí, do kterých se zapojují znevýhodnění, protože nejlepší způsob, jak pochopit situaci těchto lidí a pak jim pomáhat, je společný prožitek.

Okolí, ať už podnikatelské subjekty či obyčejní návštěvníci kulturních akcí či obchodu se snaží o. s. přispívat a podporovat menšími nebo většími finančními částkami. Zpětnou vazbou jsem mohla na akcích osobně vyzorovat, že je pro ně velmi příjemné, když vidí, že svoje prostředky investují pro správnou věc. Každý kdo zná osobně občanské sdružení Míša & Míša a také Hanku Nejedlou a jen trochu může, snaží se přispívat svými financemi, naturáliemi, ale i pomocí jakéhokoli jiného druhu, neboť má jistotu, že je to vloženo do správného místa a bude to použito ve prospěch tělesně a mentálně znevýhodněných.

5.3 Dokumenty, texty

Měla jsem možnost nahlédnout do dokumentů o. s., jako například do výroční zprávy, do zápisů z porad i do kroniky o. s., kde se archivují články z tisku. Na základě informací, které jsem získala z těchto písemných zpráv, jsem zpracovala ta nejdůležitější data, z kterých je jasně patrná činnost o. s. za celou dobu svého působení, což je rok 2012, 2013 a 2014.

5.3.1 Analýza dokumentů, textů

Z dokumentů, které jsem měla k dispozici, jsem zjistila, že o. s. Míša & Míša zaměstnává od svého založení v roce 2012 tři osoby s tělesným a mentálním znevýhodněním. Jedna osoba pracuje na pozici prodavače v obchodě. Další dvě osoby vyrábí různé výrobky, které se pak prodávají v obchodě Míša nebo na venkovních trzích. Jsou to například háčkované dečky, šály, kabelky, tkané koberečky, keramické svícny, navlékané korálky a další drobnosti. Za uvedené 3 roky je patrná ustálenost zaměstnanců. S tím souvisí finance, jak již bylo uvedeno, pokud by jich bylo více, mohlo by se zaměstnat i více osob, neboť zájemců je mnoho.

V o. s. bylo v době založení dalších 5 členů, kteří dobrovolně bezplatně pomáhají svými silami. V srpnu 2013 o. s. přijalo dalšího člena. V tomto směru je vidět lehce vzrůstající počet členů o. s. Míša & Míša. Příznivců o. s., i když sami nejsou členy, neustále přibývá a pomáhají při různých praktických záležitostech. Pokud se pořádá jakákoli kulturní akce, vždy je mnoho dobrovolníků, kteří nabízejí svoji pomoc, ať už je to s organizačními záležitostmi, či peněžními nebo materiálními dary. Bez pomoci všech, kteří jsou s o. s. v kontaktu, by fungování tohoto subjektu nebylo možné.

Zaměřila jsem se na počet kulturních akcí, které o. s. pořádá. V roce 2012 se konaly 3 větší akce. Podotýkám však, že o. s. fungovalo až od poloviny zmíněného roku. V roce 2013 se pořádalo 6 kulturních akcí a v roce 2014 již 5 akcí. Rovněž zde platí to samé, že tento rok ještě zdaleka není u konce a o. s. plánuje do konce roku i další akce. V tomto případě se dá potvrdit, že o. s. Míša & Míša se rozvíjí ve své činnosti, neboť je jasně patrná stále rostoucí tendence v počtu kulturních akcí.

Tab. 2. Rozvoj činnosti jednotlivých ukazatelů za 3 roky (vlastní zdroj)

Počet	2012	2013	2014
Zaměstnaní o. s.	3	3	3
Ostatní členové o. s.	5	6	6
Kulturní akce	3	6	5

6 ZÁVĚR

V rámci triangulace jsem nejprve zpracovala data pomocí polostrukturovaných rozhovorů a pak jsem tyto údaje ověřila s pomocí dalších metod a to zúčastněného pozorování a analýzy textu. Z výsledků výzkumu jsem zjistila, že důvodem proč se občanské sdružení Míša & Míša rozhodlo pro svoje působení, je pomáhat těm, kteří to potřebují, tzn. tělesně a mentálně znevýhodněným ve svém okolí. Důvodem, proč se lidé scházejí například v občanských sdruženích a proč vznikají tyto sociální skupiny, je potřeba sociální posily. Z vědeckých výzkumů vyplývá, že existuje přímá úměra v této oblasti, a dá se obecně říci, že čím více je člověk v izolaci, tím více je ohrožen stresem a nemocemi. Vytváření sociálních skupin, jejichž členové mají podobné starosti či znevýhodnění a jsou si vzájemnou posilou, je důležité pro jejich dobrou kvalitu života. Proto jsou potřebná právě různá sdružení či uskupení, která pomáhají integrovat tuto sociální skupinu do běžné společnosti, neboť všichni jsme živé bytosti s jistými potřebami a máme stejná práva na život. Hlavní hybatelkou o. s. je Hana Nejedlá, která má silné sociální cítění a dokáže pracovat se znevýhodněnými lidmi, díky svým mnohaletým zkušenostem s péčí o svoji dceru. Členové občanského sdružení Míša & Míša mají vzájemnou silnou potřebu sociálního kontaktu, který jim přináší radost, uspokojení a smysl života.

Z výsledků rozhovorů a pozorování vyplývá, že občanské sdružení Míša & Míša se stále rozvíjí ve své činnosti, má konkrétní cíle a snaží se integrovat tělesně a mentálně znevýhodněné lidi do běžné společnosti. Díky obchodu Míša, který provozuje a kde vytváří pracovní místa pro tělesně a mentálně znevýhodněné a díky kulturním akcím, kde se střetávají oba světy, je jasně patrné, že tento cíl se mu daří. Formou zážitku a setkáváním s jakkoli znevýhodněnými lidmi si zdraví lidé uvědomují, že jsou to stejné bytosti, které mohou velice obohatit naše vnímání světa. Při delším kontaktu se jakékoli odlišností mezi oběma světy naprosto smažou a jsou si tak vzájemným velkým přínosem a pomocí.

Dle těch, které o. s. zaměstnává, je pro ně značným přínosem to, že mají práci a jsou za ni velmi vděční. Jsou rádi, že nemusí jen sedět doma a trápit se nad tím, že nejsou nikde vítáni a že mohou rozvíjet svoje schopnosti a dovednosti. Ostatní členové prožívají radost, že jejich nezištná pomoc má smysl a svůj účel, přináší jim to hluboké uspokojení do života. V těchto případech je jasně patrný velmi příznivý vliv sociální posily, kterou o. s. přináší.

V oblasti toho, co může o. s. zlepšovat hrají od začátku jeho působení finance. O. s. se snaží při svých nutných nákladech snižovat provoz na minimum. Zatím největším finančním nákladem je pronájem obchodu Míša, který je přímo na hlavním náměstí v Třebíči. Je to strategicky vhodné místo, pokud by se ovšem našel ekonomicky vhodnější prostor na provoz obchodu, byla by to další vítaná úspora. Stále tedy probíhá proces hledání nového prostoru pro obchod, ale také pro dílnu, kde by byla umístěna vypalovací pec a hrnčířský kruh, kde by mohli tvořit všichni případní zájemci.

Občanské sdružení Míša & Míša již získalo dobré jméno ve svém regionu a snaží se nechybět na žádné akci, která je spojena se zdravím a kulturou. Účastní se většiny trhů, které jsou pořádány ve městě i v okolních vesnicích a členové o. s. tam nabízejí svoje výrobky. Provoz obchodu Míša je zaběhnut a má svoje pravidelné zákazníky. Díky vlastním kulturním akcím, je o. s. známo u běžné veřejnosti, neboť pořádá akce pro všechny bez výjimky, pro znevýhodněné i běžné občany, snaží se nedělat rozdíly a dle mého pozorování mohu potvrdit, že se mu to daří.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Ústavní Zákon č. 23/1991 Sb., Listina základních práv a svobod

Zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů

Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti

Zákon č. 89/2012 Sb., nový Občanský zákoník, pododdíl 2 (Spolek)

BLAŽEK, Bohuslav. *Světy postižených*. Praha: Avicenum, 1998. ISBN 08-083-88.

ČERNOHOUS, Pavel. *Jak založit občanské sdružení*. Praha, 2002.

GEERTZ, Clifford, *Interpretace kultur*. Praha: Slon, 2000. ISBN 80-85850-89-3.

JEMELKA Luboš a Jan BŘEŇ. *Zákon o sdružování občanů, zákon o právu shromažďovacím*. Praha: ASPI, 2007.

MIOVSKÝ, Milan. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1362-2.

NEJEDLÁ, Hana. *Country bál se vydařil*. Horácké noviny, 19. 11. 2013, s. 3. ISSN 1212-2220.

STRAUSS, Anselm a Juliet CORBINOVÁ. *Základy kvalitativního výzkumu- postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Brno: Albert, 1999. ISBN 80-85834-60-X.

ŠPLÍCHAL, Josef. *Občanská sdružení*. Praha: MVČR, 2008.

ŠVARŤÍČEK, Roman a kol., *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0.

VANČURA, Jan. *Zkušenost rodičů dětí s mentálním postižením*. Společnost pro odbornou literaturu- Barrister and Principal, 2007. ISBN 978-80-87029-14-5.

SEZNAM INTERNETOVÝCH ZDROJŮ

Důvodová zpráva k zákonu o sdružování občanů. Dostupné z:

http://www.ymcabrno.cz/annojmk/SVPDuvodova_zprava_k_novemu_obcanskemu_zakoni-ku-cast-pripominkove_rizeni-2011.pdf

Transformace občanských sdružení na spolky. Dostupné z:

<http://www.epravo.cz/top/clanky/transformace-obcanskych-sdruzeni-na-spolky-dle-noveho-obcanskeho-zakoniku-91443.html>

<http://www.misa-misa.cz/>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ZoSO Zákon o sdružování občanů

NOZ Nový občanský zákoník

o. s. Občanské sdružení

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 – Výrobky o. s.	26
Obrázek 2 – Výrobky o. s.	26
Obrázek 3 – Obchod Míša	27
Obrázek 4 – Pozvánka na Svatební veletrh	29
Obrázek 5 – Zahájení činnosti	30
Obrázek 6 – Country bál 2012	30
Obrázek 7 – Růžová party	31
Obrázek 8 – Přednáška	31
Obrázek 9 – Burčákobraní	32
Obrázek 10 – Country bál	33
Obrázek 11 – Pozvánka na ples	34

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 - Odpovědi členů o. s. na zmíněné otázky	49
Tabulka 2 - Rozvoj činnosti jednotlivých ukazatelů za 3 roky.....	56